49 ՐԴ ՏԱՐԻ ՓԻՒ 1584 Կ. ՊԱՆԻՍ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 21 ՕԳՈՍՏՈՍ – 2 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1906 14 ՐԷՃԷՊ 1324 – 21 ՄՂԻՍՏՈՍ 1322

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՖԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթա Ակի Մահտէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزیته در
صاحب امتیازی: ارجانس فریه
اداره‌خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԿԱՆԽԻԿ Տարեկան Վեցամեայ
Պոլսոյ համար 80 ղր. 50 ղր.
Գաւառներու համար 108 » 60 »
Արտասահմանի համար 25 ֆր. 18 ֆր.
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 գրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԱՊՕՐԷՆ ԾՆՈՒՆԴՆԵՐԸ

Ապօրէն զաւակներու խնդիրը իր բարդ հանգամանքներով կ'արժէ ուսումնասիրութեան նիւթ մը ընել մասնաւորապէս մեր համայնքին տեսակէտով։

Ինչպէս գիտենք, բնական զաւակներու (enfant naturel) գոյութիւնը շատ հին է, աշխարհի չափ հին թերեւս։ Հարկ չէ քննել հոս թէ բնական զաւակներու գոյութեան առիթ տուող հոգեկան պատճառները ինչ բանի պէտք ենք վերագրել։ Ասիկայ ընկերաբանական բոլորովին անջատ հարց մըն է։

Բայց ինչ որ ալ ըլլայ այն մեղապարտ յարաբերութեանց ընոյթը, որ ծնունդ կուտայ արարածի մը, ոչ մէկ կերպով իրաւունք կամ գոյութեան պատճառ կրնան ունենալ յաւիտենական անաւիծեալի մը պէս՝ ճակտէն կախուելու հէգ բաղդաբերի մը որ այդ պիտակին արժանանալու համար ոչ մէկ մեղք գործած է,— բացի ան մեղքէն անուշա, որ առանց կանխաւ խորհուրդ հարցնելու զինքը դատապարտող անհաշտ տրամաբանութիւններու, աշխարհ եկած է, կամ աւելի ճիշդը գալ ստիպուած է։

Ի հարկին, ամէնէն դղրդեցուցիչ փիլիսոփայութիւններու վրայ հիմնուելով, չենք վարանիր կամքի եւ մտածման լայնախոհութեան կատաղի ախոյեաններ հանդիսանալ, անոնց չնչին գձձութիւններուն համար իսկ սկզբունքներու, վարդապետութեանց և վարկածներու ամբողջ դէզեր քրքրելով մեր դատին պաշտպանութեան համար, աղէն սակայն չենք վարանիր հանդարտ խղճով ու մաքուր հոգիով դատապարտել ամբողջ կեանք մը, որ թերեւս մերիններէն շատ աւելի կարժէր ամէն տեսակէտով։ Սխալ չհասկցուելու համար հոս փութանք ըսել թէ մեր նպատակը արդիւնիին հետ է։ Եւ բնաւ պատճառները քաջալերելու կամ արդարացնելու ամենափոքր ձգտում մը իսկ չունինք։

Եւ սակայն, խնդիրը այնչափ սերտ կապ ունի բուն պատճառին հետ որ, առանց զոյն մակերեւութային քննութենէ մը անցնելու, անհարելի է հիմնապէս խնդրոյն խորը մտնել։

* * *

Արուի և էգի բնաշրջական ընտրողականութիւնը (selection naturelle) միշտ գոյութիւն ունեցած է բոլոր կենդանեաց մէջ ընդհանրապէս, և մարդոց մէջ մասնաւորապէս։ Ուրիշ կերպով չի բացատրուիր մարդկային սեռին կրած շարունակական և յարատեւ ֆիզիքական այլափոխումը, որ այսօրուան կատարելութեան հասած է—և որուն մենք «մարմնական պատշաճութիւն» կամ «գեղեցկութիւն» անունը կուտանք։

Արդ, տրամաբանական չէ՞ ենթադրել թէ այս իսկ բնական օրինաց ազդեցութիւնով, հին ժամանակներու մէջ մարդկային երկու սեռն ալ, իր արդէն կնքած կազակցութիւնէն դուրս, երբեմն փնտռեր իր տեսակին բարելաւման նպաստող միջոցներ, ասով անգիտակից՝ այլ հաւատարիմ գործիքներ վերի ի վայր շրջել պէտք է և այդ ալ անշուշտ պիտի ըլլայ, հնորհիւ գիտութեան ու դատողութեան, որ արդէն մեր նախամարդկային մարթէն շատ մեծ մաս մը սկրթած հանած է տարիներու ընթացքին։

Ե. ՍՈՒՋԻԿԵԱՆ

ԹՈՒՋԻ ԱՌՈՒՏՈՒՐԸ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏԵՆ

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱՇԱՐԺ ՄԱՆԶԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԻԶՄԻՐ, 15 Օգոստ. 1906

Մանզումէի մեր ազնիւ ընթերցողներուն կ'արժէ որ քանի մը ամիսի տողերու մէջ բացատրենք քաղաքիս Թուզի վաճառականութիւնը, և անոր հոստեղի գործարաններուն մէջ պատրաստուելու եղանակը իր յարակից մանրամասնութիւններովը։ Իզմիրի վաճառականութեան մէջ ամէնէ աւելի լայն տեղ բռնող այս բերքը, այս միջոցիս է որ կը հասնի նահանգին այլեւայլ կողմերէն։ Թուզի հայթայթիչները, չորս հինգ ամիս առաջ կը պայմանաւորուին Իզմիրի վաճառականներուն հետ իրենց ապրանքը այդ վաճառականներէն զատ ուրիշ և եւ է գնորդի մը չծախելու համար, ինչ բարձր գինով ուզէ թող ըլլայ։ Ասկէ 15 օր առաջ բերքերը հետզհետէ կը քաղուին թզենիներէն տեղացիներուն կողմանէ, որոնց այդ աշխատութեանը կը մասնակցին տան բոլոր անդամները, ծեր, երիտասարդ եւն.։ Թուզերը քաղուելէ վերջ կը չորցուին արեւուն դրուած երկար տախտակներուն վրայ, որոնց չորնալը առ առաւէլն կը տեւէ շաբաթէ մը աւելի։ Ապա ղանոնք պարկերու մէջ լեցնելով կը ղրկեն իրենց Իզմիրի վաճառականին՝ շոգեկառքի և կամ ուղտերու միջոցաւ։ փոխադրութեան որը որ ածան ու յարմար գայ իրենց։

Մինչ անդին նոր բերքերը կը բեռնաւորուին, ասդին Իզմիրի վաճառականը արդէն վարձած է իրեն յատուկ մեծ գործարան մը (խան) 100 ոսկիէն մինչեւ 500 ոսկի վճարումով մը, երկու կամ երկուքուկէս ամսուան միջոցի մը համար, որու միջոցին այդ կոչտ թուզերը բանուորներու կողմէ կը վերածուին իրենց գեղեցիկ ու նուրբ վիճակին, որ արդէն այնքան համաւաւորը դարձած է ամէն կողմ։ Իւրաքանչիւր գործարանի մէջ ժամանակին համեմատ մինչեւ 5000-6000 հոգի կ'աշխատին։ այր, կին, տղայ եւն.։ Ու շատ հաճելի է արշալոյսին մէկ ժամ մնացած մայթերուն մէջէն դէպի գործարանները խուժող բազմութեան անցքը դիտելը, որոնք կին երիտասարդ խառն լապտեր ի ձեռին, իրարու վրայ խյնալով խուլ քրքիչներով մեծ ոգեւորութիւն կը սփռեն առտուան այդ լուռ փողոցներուն մէջ։ Գործաւորները այսպէս կը հասնին իրենց գործարաններու առջեւ, որ դեռ փակ է։ Գործարանին դուռները բացուելուն, ամէն դուռի առջեւ կը կենան երկու պահապաններ, որոնք կը դիտեն ուշով ներս մրցող գործաւորներուն դէմքերը, որոնց մէջ եթէ օտար և իրենց գործարանէն չեղող մէկը նշմարեն, անմիջապէս դուրս կը հանեն, որովհետեւ ամէն գործարան իր աշխատաւորը ունի և ատոնցմէ զատ ո և է անծանօթ մէկը ներս չեն ձգեր։

Գործարանին բոլոր աշխատութեան արտոնարան մէջ լոյսեր վառուած են, մինչ գործաւորք արտորսօք կ'ուղղուին իրենց մասերը ու իրենց յատկացուած սեղանին առջեւ։ Կիներուն յարկը շատ է այրերէն որոնք նմանապէս կը նստին սեղանի առջեւ։ Սարսափելի ժողոր մը կը տիրէ ամէն կողմ գործաւորներուն մէջ, որոնք իրենց հետ բերած նախաճաշը կ'ընեն։ Ժամը 6ին քառորդ մնացած (Ը. Ե.) գործարանին զանգակը կը հնչէ ու ճիշդ 6ին բոլոր գործաւորները գործի վրայ են արդէն։ Գործաւորներուն վրայ կը հսկէ գործատան վերին պաշտօնեան, որ օրական երկու օսմ. ոսկի կը ստանայ։ Իսկ կիներու բաժնին մէջ կը հրամէ կին գործաւորապետ մը նոյն օրականով, որ այր մարդէ մը վար չի մընար, այնքան ապա բան մըն է։...

Վայ կուգայ այն երիտասարդին կամ մարդուն գլխուն որ կին աշխատաւորներուն մօտէն անցած պահուն հարձ մը նետէ մէկուն։ Անմիջապէս չաչան (գործաւորապետ կինը) կը խոյանայ հարձ նետողին վրայ ու բռունցքի հարուածներով սանդուխէն վար կը քաշկռտէ ու կը յանձնէ գործատան պահապանին, որ ինքն ալ լաւ մը տփելէ ետքը դուրս կը վարէ այդ անամօթը որ յանդգնած էր հարձ նետել։ Անա թէ ո՞րքան խիստ են գործատան կանոնները, որոնք եթէ գոյութիւն ունենան չըլլային, ո՛վ գիտէ որքան Թուզերու պիսի փոտրուէին Թուզերու այդ անագին ովկիանին մէջ։

Գործի աղաքներ կողմերու մէջ կը բերին կը լեցնեն Թուզը սեղանին առջեւ ուր աշխատաւորները կը սկսին ծովու աղի ջուրով կակուղցնել ու յանձնել յաջորդ սեղանին։ Այս առաջին աշխատութիւնն է։ Ծովի ջուրին վրայ խօսած պահուս չեմ կրնար չի խօսիլ անիրաւ զրպարտութեան մը վրայ որ ըրին քանի մը եւրոպացի թղթակիցներ անցեալ տարի, ըսելով թէ այդ ծովու ջուրը աղտոտ տեղերէ կը բերուի, վնասակար է առողջութեան եւն.։ Ինչպէս արդէն տրմանի պատասխանը տրուեցաւ պատկանելի իշխանութեան կողմանէ, այդ նենգաւոր թղթակիցներուն, որոնք իրենց չարամիտ յերիւրանքներով փորձեցին վարկաբեկ ընել Իզմիրի Թուզի վաճառականութիւնը, այդ ջուրերը տակառներու մէջ դրուած կը բերուին ծովուն շատ բացերէն, որոնք մաքուր ջուրեր են. քանի որ ծովու ջուրերէն զատ ուրիշ ջուր կը վնասէ Թուզին կակուղութեանը։ Ինչպէս ըսի, առաջին սեղանին կակուղցուած Թուզերը կը յանձնուին երկրորդ սեղանին ու այսպէս չորս հինգ սեղանի առջեւ գործողութիւն կրելէ ետք, կը ստանայ իր արդի նուրբ և գեղեցիկ վիճակը։ Ցետոյ այդ վիճակին մէջ կը յանձնուին տուփի մէջ զետեղող աշխատաւորներուն որոնք մեծ զգուշութեամբ ու ճարտարութեամբ կը զետեղեն զանոնք, այնպէս որ իւրաքանչիւր գործաւոր օրական հարիւր 10 պզակ տուփ գործ կրնայ հանել, այնքան դժուար է տուփերու մէջ զետեղման գործողութիւնը։

Ամէնէ վերջ այդ փոքր տուփերը կը դրուին մեծ մասուկներու մէջ, որոնք գոցուելով ու կնքուելով ու իրենց վրայ գրուած հասցէներով կը յանձնուին շոգենաւ որ նոյնպէս բաւական դժուար գործողութիւն մըն է։

Ինչպէս կը գուշակուի թուզի վաճառականները սարսափելի դրամ կը վճարեն գործաւորներուն օրականէ, որոնց իւրաքանչիւրը 10 ղ.էն սկսեալ 100 ղ.ը կ'անցնի։

Իրիկուան արձակուրդն ալ չատ զուարճալի։ Գաղարի զանգակը հնչուելուն պէս բոլոր գործաւորները կը սկսին մեկնիլ։ Մինչ դրան մօտ 4-5 պահապաններ իւրաքանչիւր գործաւորի գրպանը ու վրան ու գլուխը կը խուզարկեն, թուզի համբարձման տեղի չի տալու համար։ Մեկնելու մօտ բոլոր գործաւորները իրենց օրողէքին համեմատ մէկիմէկ կարօն կը ստանան ուր գրուած է իրենց օրականը։ Ատոնք կիրակի առաւօտ շատ կանուխ այդ կարօնները ի ձեռին կ'երթան կը գանձեն իրենց դրամները, այնպէս որ շատ անգամ 2000 ոսկի բան մը չարժեր այդքան բազմութեան առջեւ։

Թուզի աշխատութեան վրայ այսքան խօսելէ ետք քիչ մըն ալ անցնինք տեղացի վաճառականներուն։ Իզմիրի հրապարակին վրայ Թուզի ամենամեծ վաճառականներն են, Տեարք Արամ Համբարձումեան, Էլմասեան Եղբարք, Ալֆ. Սօլարի, Սիմոնեան Ճօզէփաքի, Կիֆրէ, Արիֆ, Զաուէ եւն.։

Այս բոլոր վաճառականները տարուան մէջ միայն այս երկու ամիսներուն գործ կ'ընեն, որմէ ետք կը սպառին յաջորդ տարուան։ Իւրաքանչիւր վաճառական շաբթու գլուխ մինչեւ 1000 կենդինար ապրանք կ'առնէ զրոս բանեցնելով կը ղրկէ Եւրոպա։ Այժմս վաճառականներուն մէջ առաջին տեղ մը կը գրաւէն մեր ազնիւ քաղաքացի Տեար Արամ Համբարձումեանը, որ մեծ գործառնութիւն կ'ընէ Թուզի վրայ։ Ինքը շատ տուներ ունի Եւրոպայի մէջ որոնց կը ղրկէ ապրանքները։ Նախընթաց շաբթու առաջին անգամ Եւրոպա նոր ապրանք ղրկողը եղաւ Համբարձումեան էֆ., կենդինարը մինչեւ 168 ղ.։ (քամպիո) ապրանք առաւ ու անմիջապէս բանեցուց և շոգենաւ յանձնեց բոլոր վաճառականներէն առաջ։ Առաջին բերքը տանող շոգենաւը չքեղապէս դրոշազարդարուած էր, որ ճամբայ ելլելու մօտ խրախճանութիւններ կատարեց, մինչ շոգենաւին վերնայարկը նուագախումբ մը Օսմ. մառշը կը նուագէր, ժողովրդեան ցնծագին հուրրաներուն մէջ։

Այս շաբթու բաւական ապրանք եկաւ որոնք ծախուեցան 125—135 ղրշ. քամպիո, կենդինարը։ Ցայսրդիւ պիտի գրեմ Իզմիրի անկուտ չափէն վաճառականութեան ու ատոր պատրաստուելու եղանակին վրայ, որ Թուզն ալ դժուարին և մեծ աշխատութեամբ հրապարակ կուգայ։

ՍՏԵՓԱՆ ԵՐԿԱՆԵԱՆ

ՀԱՅ-ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՆԵՐԻՆ

Բիւթանիայ եկեղեցական Միութեան կողմէ կարգուած Ցանձնախումբը, որ պաշտօն ունի քննել մայրաքաղաքիս մէջ Թրքախօս Բողոք. Հայերու ուրոյն եկեղեցիի մը կազմութեան ծանօթ խնդիրը, ինչպէս կ. Պոլիս Հայ. Աւետ. Եկեղեցիին, Լանկայի Բողոք. Հայերու եկեղեցիին եւս ղրկած էր նամակ մը՝ ստանալու համար այդ մասին իր որոշումը։

Մանզումէ անցեալ Շբ. օրուան թիւով հրատարակեց Կ. Պոլսոյ Հայ. Աւետ. Եկեղեցիին որոշումը, որ մերժողական էր։

Նախորդ Կիրակի օր եւս Լանկայի եկեղեցին Կէարիկ Բաշայի Ամերիկեան Վարժարանին մէջ գումարեց եկեղեցական ժողով մը, որուն կը նախագահէր եկեղեցիին առժամեայ քարոզիչ Պատ. Բ. Ս. Ճէֆիզեան։ Հոգաբարձուաց ժողովին քարտուղար Մինրան էֆ. Պ. Ցովհաննէսեան կարդաց նամակը, զոր ղրկած էր Բենիչ Ցանձնախումբը, ինչպէս նաև Թրքախօս Բողոք. Հայերու (Պայպըլ Հասուսի ժողովուրդը) կողմէ ղրկուած երկար գրութիւն մը, որուն մէջ մանրամասնաբար յիշուած էին պատճառները, որոնցմով այս վերջիններս կուզէին անջատուիլ իրենց մայր եկեղեցիէն —Կ. Պոլսոյ Հայ Աւետ. Եկեղեցի։» և կազմել ուրոյն եկեղեցի մը։

Եկեղեցական ժողովին մէջ, որ 2½ ժամ տեւեց, նկատողութեան առնուեցան յիշեալ երկու նամակները։ Դաղափարի թեր ու դէմ փոխանակութիւններէ և վիճաբանութենէ մը ետքը, քուէներու բացարձակ մեծամասնութեամբ ժողովը յետաձգ որոշումը տուաւ և հաղորդեց զայն Բենիչ Ցանձնախումբին.—

«1. Նկատելով որ խնդրարկուները ստուար մեծամասնութեամբ Հայերէն կը հասկնան, 2. Նկատելով որ Հայերէն չհասկցողներուն քարոզութեան և կրօնական ուրիշ պէտքերու լրացման համար արդէն կազմակերպութիւններ կան, և 3. Նկատելով որ մայրաքաղաքիս երկու եկեղեցիները թէ՛ նիւթապէս և թէ Բարոյապէս տկար են, և ուրիշներու օգնութեան կարօտ վիճակի մէջ կը գտնուին, հետեւաբար ժողովս կ'որոշէ որ Թրքախօս եկեղեցի մը կազմելու կարօտութիւն չկայ և օգտակար չըլլար։»

* * Գրուսայի Սրուէլեան Որանոցի վեր. Տնօրէնին երիցագոյն դուստր Օր. Մաթիլդա Դ. Պաղտասարեան երէկ Բուսմանիա շոգենաւով Բէօսթէնճէէ մայրաքաղաքս ժամանեց։ Օր. Մ. Դ. Պաղտասարեան, որ 3 տարիէ ի վեր կ'ուսանէր Կլասկայի (Սկոտիա) «Լէյտի Միչընէրի՛ զ Թրէյնինկ Հոմ»ի մէջ, վերջացող տարւոյ Սեպ.ին, փայլուն քննութենէ մը վերջ, վկայական ստացաւ իբր հիւանդապահ, մանկավարժ և միսիոնար։ Օր. Պաղտասարեան ապա 6 ամիս ձրիաբար ծառայեց տեղւոյն կանանց Հիւանդանոցին մէջ։ Ցետոյ հետեւեցաւ քաղաքին Մանկաբարձական Վարժարանի դասերուն, և յաջող քննութենէ մը ետքը վերջացուց ամսուան մէջ ընդունեց մանկաբարձութեան վկայական։ Օր. Պաղտասարեան, փոխանակ նիւթական նպաստաւոր պայմաններով օտար երկիրներ երթալու նախընտրած է իր ծննդավայրին և իր հօր որքախամ գործին մէջ աշխատիլ։

«Մանզումէի Հայ Բողոքական» ԹՂԹԱԿԻՑԸ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՐԹՕՆԸ 100

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ

ՀՈՎԱՆՈՑԻ ՄԸ ՍԻՐՈՑՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԻԲ.

Հետեւեալ օրը այս երկու հազար հոգւոյնց կարաւանը ամբողջութեամբ հասաւ Զանզիպարի Նաւահանգիստը։ Ուղեւորները՝ հիմա քաղաքակրթութեան այս դրան առջեւ, ալ աւելի յուսադրուեցան ու սկսան ճամբու պատրաստութիւններ տեսնել դէպի Նիւ Եորք մեկնելու։ Նաւահանգստին մէջ խարսխած էին անգլիական նաւ մը, քանի մը ցեղանաւեր, ինչպէս նաև սիրուն զբօսանաւ մը։ Այն օրերը մեկնելու պատրաստ չոգենաւ չկար դեռ, հետեւաբար ուղեւորները աղտոտ ժամանակ ունէին մէկ քանի օր պտրտելու քաղաքին մէջ ու չրջակայքը։

Հետեւեալ առտու Սրբ Ճէյմս Կուպի երբ միլիոնատէրին ու նոստար Վիլիքրիտի հետ ծովեզերքը կը չրջագայէր, հոն սրճարանի մը անկիւնը մէկ քանի մարդիկ տեսաւ և չկրնալով զարմանքը զսպել, քարացած մնաց.

—Ի՞նչ կայ, հարցուց միլիոնատէրը, Ի՞նչ եղաւ։

Երիտասարդը փոխանակ պատասխանելու, շարունակեց իր հետաղօտութիւնները հեռուն հաւաքուած խմբակին վրայ...

— Բայց կաղաչեմ։ Ի՞նչ եղաք, կրկնեց միլիոնատէրը։

—Ոչինչ, պատասխանեց երիտասարդը, կ'աղաչեմ, դուք ալ ուշադրութեամբ նայեցէք, կը սխալի՞մ արդեօք։

Միլիոնատէրն ու նոստարը երիտասարդին մատնանշած կողմը ուղղեցին իրենց նայուածքը, և գեղանի էլէնի հայրը զսպուած քարկութեամբ մը, ակռաները կճրտեցնելով,

—Վատո՛ր, գոչեց, ծովահէններ, սրիկանե՛ր, ասպատա՛ն։

—Պահ մը երեքն ալ ստիպուեցան լուռ մնալ։ Ետքը միլիոնատէրը բարկաձայի չհչտով մը.

—Ի՞նչ ընենք հիմա այս սրիկաներուն, գոչեց։ Ի՞նչ ընթացքի հետեւինք որ ձեռքէ չը փախցնենք։

—Ամէն ժամանակէ աւելի հիմա զգուշաւորութեան պէտք ունինք, պատասխանեց երիտասարդը։ Վստահ եմ որ անոնք մեզ չտեսան, ուստի կամաց մը քաշուինք ու առանձին տեղ մը պաղարիւնով ծրագրենք մեր ընելիքը։

Սրբ Ճէյմս Կուպի այս առաջարկը արդարացի թուեցաւ ամէնուն ալ, ուստի երեքը մէկէն իրենց իջեւանած վայրը դարձան։ Երիտասարդը, առանց ուղեկիցներուն հետ խօսքի բռնուելու։ իրենց թարգմանութիւն ընող բնիկ ձօնը հետն առնելով կրկին ծովեզերք ուղղուեցաւ։

Խմբակը դեռ կը մնար ծովեզերեայ զբօսարանի մը մէջ։ Սրբ Ճէյմս Կուպի զանոնք ձօնին ցուցնելով,

—Քեզ տեսնեմ ձօն, ըսաւ, այս մարդիկը ալքէ չփախցնես։ անոնք մեր կատաղի թշնամիներն են և խիստ չար մարդիկ։

Ձօն բնածին վայրագութեամբ մը գրգռուելով,

—Հիմա կ'ուզէ՞ք որ զանոնք մեռցնեմ այս վայրկենիս, ըսաւ։

—Ո՛չ, պատասխանեց երիտասարդը, դեռ կանուխ է։ կարելի է այդ բան ալ ընելու համար ժամանակ պիտի գայ, դուն հիմա առանց անոնց զգացնելու, ուշադրութիւն ըրէ որ իրենց ամէն չարժուձեւերը հասկնաս։

—Ատիկա դիւրին է, պատասխանեց ձօն։

—Պէտք է ուշադրութիւն ընես նաև որ իրենց հետքը չկորսնցնես։ աւելի աղէկ կ'ըլլայ որ ուրիշ բնիկ մըն ալ քեզի օգնական առնես, քու ծանօթներէդ, և երբ հարկ ըլլայ զայն մեզի փութացնես։

Ձօն քանի մը վայրկեան հեռանալէ ետք հետը ուրիշ բնիկ մըն ալ առած, գնաց ուղղակի նստող խումբին քովիկը անտարբեր կերպով սկսաւ յածիլ, առանց զգացնելու թէ՝ ինքը պաշտօն ունի անոնց վրայ հսկելու։

Սրբ Ճէյմս Կուպի այսպէս թշնամիներուն վրայ ի գործ դրուելիք հսկողութիւնը ապահովելէ ետք, ուղեկիցներուն քով վերադարձաւ, ու խօսքը Սրբ Ղրիգորի Շորթի ուղղելով,

—Հիմա մեծ պարտականութեան մը առջեւ կը գտնուինք, ըսաւ, մեր անողոքական բարեկամները՝ նաւապետ Ճօն Վակ ու Նաթի Բարքէլ հոս ծովեզերեայ սրճարան մը նստած կը խորհրդակցին, կ'երեւայ որ որ որս մը կը փնտռեն։ արդ պէտք է խորհինք թէ՝ ի՞նչ ընթացք բռնելու ենք ատոնց հանդէպ։

—Ճօն Վակ։ Նաթի Բարքէլ։ ի՞նչ կ'ըսէք գոչեց երիտասարդը յանկարծակիի եկած, միթէ կարելի՞ բան է, աչքի պատրանք մը չըլլայ։

—Աչքի պատրանք չէ, միջամտեց միլիոնատէրը, ես ու Մրսթը Վիլիքրիտ ալ տեսանք զանոնք ծովեզերեայ սրճարան մը։

—Ուրեմն խնդիրը կը տարբերի, այն վատերը մինչեւ որ չպատժուին, չենք կրնար ապէք մեկնիլ։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆԻ ՀԵԳԱՐԱՆԸ.— Նախագահ Բուզվէլթի թղթակցութիւնը հիմա կը կատարուի բարեխոսեալ հեգարանին պայմաններուն համաձայն։ Երեք տարիէ բարեկարգուած բառերուն պաշտօնական ցանկը անցեալ օր Բուզվէլթի ամարանոցը, Օյսթըր Պէյ, հաղորդուեցաւ, և ա՛յն օրէն ի վեր նախագահական պաշտօնատունէն բղխող բոլոր գրութիւնները և ծանուցումները բարեկարգութեան պահանջած ձեւին համեմատ շարադրուեցան։ Այս ցանկը այսուհետեւ պաշտօնական բառարանը պիտի ըլլայ Նախագահին Գործադիր Դիւանին, և երբ Քարնէկիի նպաստով կազմուած յանձնախումբը նոր բառերուն յաւելումներ ալ ընէ ցանկին վրայ, իր յանձնարարութիւնները անմիջապէս պիտի ընդունուին։ Անդին վիճաբանութիւն բացուած է Միացեալ Նահանգաց մէջ այս նոր լեզուին համար։ Ամերիկեան բազմաթիւ բառագէտներ յանձնախումբին պարզացեալ հեգարանին համամիտ եղած են, յայտարարելով որ վերաքննութիւնը արդար և բանաւոր է։ Լրագիր մը կը ծանուցանէ թէ այսուհետեւ ինք ալ պիտի գործածէ բոլոր նոր բառերը։ Քանի մը դպրոցներու մէջ պիտի գործածուին հեգելու երկու դրութիւններն ալ։

Մեեւնոյն ժամանակ հեգելու հին ոճին սխալականները թերթերուն մէջ խնդիր յարուցած են թէ Նախագահ Բուզվէլթի նոր շարժման պարագլուխ ըլլալով իր գործադիր իշխանութեան սահմանէն անդին անցած չը՞լար։ «Ինք իր ուզածին պէս կրնայ հեգել իր մասնաւոր թղթակցութեան մէջ, կ'ըսեն, բայց պետական վաւերաթուղթերու մէջ ինք նոր հեգարան պարտաւորիչ ընելու իրաւունք չունի։» Բծախնդիր խանութպաններ նոր հեգարանին համեմատ կ'ընեն իրենց ծանուցումները, և փողոցներուն մէջ մուտեներիներ Մր. Բուզվէլթի պարզացած հեգարանով լեցուն փոքրիկ բառարաններ կը ծախեն։

ՍԱՆ ՖՐԱՆՉԻՍԿՈՅԻ ԱՊԱՀՈՎԱԴՐԱԿԱՆ ՎՆԱՍՆԵՐԸ.—Սան Ֆրանսիսքոյի աղէտքին մէջ վնասող 120 ապահովագրական ընկերութիւններէն երեսունեւհինգը միջին հաշուով 11 միլիոն անգլ. ոսկի վճարեցին։

ՎԻԼՀԵԼՄ ԿԱՅՍԵՐ ԹՈՌԱՆ ՄԿԸՐՏՈՒԹԻՒՆԸ.— Գերման գահաժառանգ ամոլին Ցուլիս 4ին ծնած որդւոյն մկրտութեան հանդէսին համար արքայական ընտանիքը հաւաքուեցաւ Բօցսամի նոր պալատին մէջ Դշ. կէս օրէ վերջ ժամը 6ին։ Դիլնաւոր սրահին մէջ Վիլհէլմ կայսր իր արքայազուն և կայսերազուն հիւրերով։ Ցարակից սրահին մէջ հաւաքուեցան իշխանները և իշխանուհիները, պալատական պաշտօնատարները, վարչապետը, դեսպանական մարմինը, նախարարները, զօրավարները, ծովակալները, Խորհրդարանին անդամները, եւն.։

Առաւօտուն բոլոր հիւրերը և բազմաթիւ այցելուներ Բօցսամի կայարանը հաւաքուած էին, ուրկէց սկսաւ հիւրերուն թափորը դէպի Նոր Պալատը։ Իշխանական հիւրերը, Դանիոյ գահաժառանգը, Աւստրիոյ մեծ-դուքս Եօզէֆ և Իտալիոյ Թօմաս իշխանը բաց կառքերով Նոր Պալատ գացին, հանրութեան ծափահարութեան ողջոյններուն մէջ։ Իշխան Պիւլով Հուսարներու համազգեստով էր։ Հիւրերուն մէջ կը դտնուէր նաեւ հրաժարեալ նախարար Բօսպիէլսքի, որ գաղթական պաշտօնարանին ծանօթ դաղթականութեանց մէջ անուանարկուած է։

Հին սովորութեան մը համեմատ արքունի կառքերուն թափորը երեխան իր մէջ ունենալով Սան-Սուսի դարասատնին պողոտային հետեւեցաւ։ Ժամը 5էն քիչ առաջ տեսնուեցաւ ա՛յն կառքը, որուն մէջ Վիլհէլմ կայսր պալատին արարողապետին կինը Նոր Պալատը կը բերէր նորածին փոքրիկ իշխանը։ Երեք քառորդ ժամ վերջ գահաժառանգ ամոլին չքեղ կառքը Սան-Սուսի դարասատնը մտաւ։ Կառապանները և ձիավարիկները հանդիսական համազգեստ կը կրէին կեղծամներով, ձիերը թանկագին սպասներով հանդերձուած էին։ Գահաժառանգ իշխանուհին խիստ ուրախ էր և թարմ, արծաթ թելերով սպիտակ չրջազգեստ կը կրէր։ Գահաժառանգին կառքին կը հետեւէր զոքանչին՝ Անսթասիա մեծ-դքսուհիին կառքը, որուն մէջ կը գտնուէին նաեւ իր երիցագոյն դուստրը և փեսան։

Մարմարեայ սրահը մկրտութեան պահարանի վերածուած էր։ Այս երկար սրահին հարաւային նրբանցքին մէջտեղը ծիրանեգոյն ամպհովանի մը կանգնած էր, որուն տակ Փրկչին մէկ հայելութիւնը կը կախուէր։ Ետեւը կար խորանը կարմիր մետաքէ վարագոյրով, որուն վրայ ասղնեկար մը կերտուած էր։ Վարագոյրին վերեւ ոսկի խայտութիւն մը և երկու ջան։ Վարագոյրը, ամպհովանին և խորանին կազմածը արքունի պաշտօնատարներուն կողմէ կայսերական ամոլին եղած նուէրներն են կայսեր և կայսրուհիին արծաթեայ ամուսնութեան առթիւ։ Խորանին առջեւ դրուած էր ամուսնական պայմանագրութեան սեղանը կարմիր պատառոով ծածկուած, որուն վրայ կը գրտնուէր մկրտութեան կոնքը և աւազանը՝ սիլեզիական ոսկիով դրուագուած ճոխապէս։ Սիլեզիա գաւառը ասոնք նուէր ըրած է գերման արքունիքին, որ երկար դարերէ ի վեր կը գործածէ մկրտութիւններու առթիւ։ Ամպհովանիին երկու կողմը կային երկու բարձր ոսկեզէն աչտանակներ, և գեղածաղիկ լոյսերէ փունջեր։

Խորանին մօտ կեցած էին բարձրաստիճան հոգեւորականները։ Սրահներուն մէջ հաւաքուածները երեք երկար շարքերով պատուհաններուն առջեւ կեցած էին, և յոպիսի կարգով որ Տիկինները ամէնէն աւելի խորանին մօտ էին։ Իշխանները խորանին չուրջ դէրք բռնելէ վերջ կայսրը հրամայեց սկսիլ Մկրտութեան սուրբ խորհուրդը։ Մկրտութեան մատրան մէջ հանդիսաւոր թափորը հեռեւեալ կարգով յառաջացաւ.—Ամէնէն առաջ կը քալէին պալատական սպասաւորները և մանկաւարիկները, յետոյ պալատական բարձրաստիճան պաշտօնատարները իրենց ատիճանին կարգով, ատրիները առջեւէն և բարձրագոյնները ետեւէն։ Գահաժառանգը իր մօր՝ կայսրուհիին թեւը մտած էր, կայսրը իր խնամիին՝ Անսթասիա մեծ-դքսուհիին, ռուս մեծ-դուքս Վլատիմիր՝ Դանիոյ գահաժառանգ իշխանուհիին, Աւստրիոյ կայսեր ներկայացուցիչ մեծ-դուքս Եօզէֆ՝ Ցունաստանի գահաժառանգ իշխանուհին, Ձենովայի դուքսը՝ Այթէլ. Ֆրիտրիխ իշխանուհին, Շլեզվիկ-Հոլշթայնի Բրիսթիան իշխանը՝ Ֆրիտրիխ-Լէոբոլտ իշխանուհին, Դանիոյ գահաժառանգ իշխանը՝ Հէսէնի Ֆրիտրիխ-Քարլ իշխանուհին, եւն.։

Իշխանները խորանին առջեւ կիսաշրջանակ մը կազմած էին, ա՛նպէս որ կայսրը Անսթասիա մեծ-դքսուհիին հետ ձախակողմը, կայսրուհին և գահաժառանգ իշխանը խորանին աջ կողմը կեցած էին, և միւս զոյգերն ալ փոփոխակի կարգի վրայ։ Կայսրը անձնապահ Ա. գունդին համազգեստը կը կրէր, կայսրուհին մութ դեղին չրջազգեստ մը ժապաւէններով լեցուած, և գլուխը դրած էր առուոյտի տերեւիկներով փառաւոր թագը, գահաժառանգը կը կրէր ղրահապատ գունդի համազգեստը։ Գահաժառանգ իշխանուհին խորանին մօտը իր տեղը բռնած էր արդէն կայսեր գտնուած տեղին մօտ, յատկապէս իրեն համար պատրաստուած թիկնաթոռ մը, իր մօր՝ Անսթասիա մեծ-դքսուհիին թիկնաթոռին քով։ Երեսուն գահաժառանգ իշխանին և իշխանուհիին յատուկ պաշտօնեաներուն կողմէ բերուած էր մկրտութեան պահարանին մօտ գտնուած սեղնակը, ուրկէց Վիլհէլմ կայսեր արարողապետին և անոր օգնականին միջոցաւ պահարանը առաջնորդուեցաւ։ Երկու պալատական տիկիններ երախային արծաթաթել խանձարուրքին քղանցքը բռնած էին։ Մկրտութեան պահարանին դրան առջեւ արարողապետները երախան յանձնեցին գերման կայսերական ամոլին միակ դստեր՝ Վիլհէլմինա-Լուիզէ իշխանուհիին, որ, մինչ զինուորական պատիւներ կը մատուցուէին, զայն տարաւ խորանին առջեւ։ Այս միջոցին հոգեւորականներուն դասը սկսաւ երգել,—«Դու հովի՛ւդ Իսրայէլի»։

Երգէն վերջ պալատական քարոզիչ Տր. Տրիանտէր քարոզ մը խօսեցաւ, բնաբան առնելով գահաժառանգ իշխանին կողմէ ընտրուած սա՛ խօսքը (Ա. Դիրք Մովսիսի, Գլ. 12, համար 2.) — «Պիտի օրհնեմ քեզ, և օրհնուած պիտի ըլլաս դուն»։ Տրիանտէր ըսաւ, թէ մէջ այլոց.— «Կը մաղթենք որ այս սիրուած զաւակը Աստուծոյ բարութեամբ պահպանուի, հաւատարիմ մարդոցմէ առաջնորդուի, ամի բարգաւաճի իբրեւ ուղիղ և հարազատ քրիստոնեայ, ախոյեան Յիսուսի Քրիստոսի, Մեծ Փրկչին գործին արժանաւոր չարունակող մը, երկնային յաւիտենական արքայութեան ժառանգաւոր մը։ Զեռքերնիս վեր կը բարձրացնենք աղերսագին մաղթանքով, միաք բերելով ա՛յն մարդիկը, որոնք կրկով մկրտուեցան վերէն։ Կարծես կը լսենք երկինքէն մեր մաղթանքներուն ընդունելութիւնը, երբ կը կրկնենք.— «Պիտի օրհնեմ քեզ, և օրհնուած պիտի ըլլաս դուն»։ Ամէն։»

Մկրտութեան արարողութիւնը սկսելու պահուն Վիլհէլմ-Լուիզէ իշխանուհին, որ համակ վարդագոյն զգեստաւորուած էր, երախան տուաւ Անսթասիա մեծ-դքսուհիին։ Մկրտութեան ատեն կայսրուհին առաւ զայն, եւ՝ տէրունական աղօթքին ժամանակ կնքահայրերը և իրենց ներկայացուցիչները ձեռքերնին անոր վրայ դրին։ Յետոյ արքունի քարոզիչ Տր. Տրիանտէր մկրտեց անուանելով զայն Վիլհէլմ Ֆրիտրիխ Ֆրանց Եօզէֆ Քրիսթիան Օլաֆ։ Սուրբ արարողութենէն, աղօթքէն և օրհնութենէն վերջ կայսրուհին իր թոռը յանձնեց Վիլհէլմ-Լուիզէ իշխանուհիին, որ իր կարգին յանձնեց զայն գահաժառանգ իշխանուհիին։ Կայսերական ամոլը և կայսերազուն եւ արքայազուն հիւրերը իսկոյն իրենց շընորհաւորութիւններ մատուցին գահաժառանգ իշխանուհիին։ Դպրաց դասը երգեց Ալպերթ Վէքէրի «Մի՛ երկնչիր»։

Գահաժառանգ իշխանուհին մկրտութեան պահարանին յարակից սրահը գնաց, և հոն բաղմեցաւ իր թիկնաթոռին վրայ, որուն մօտ խանձարուրք մը պատրաստուած էր համակ սպիտակ, եւ մութ կապոյտ քօղերով։ Մկրտութեան ամբողջ թափորը անցաւ կարգով։ Այս արարողութենէն վերջ ալ կայսերական ընտանիքը Մարմարեայ սրահը գնաց, ուր տեղի ունեցաւ հանդիսական հացկերոյթը։ Կոր գծի վրայ պատրաստուած սեղանը զարդարուած էր պերճ սպիտակ արծաթեայ սպասներով, բազմաթիւ ստեղնաւոր աչտանակներով և փարթամ ծաղկեփունջերով։ Ուրիշ սրահի մը մէջ նոր սեղաններ պատրաստուած էին։ Սեղանին վրայ կայսրը նստաւ կայսրուհիին աջ կողմը, դիմացը նստած էր գահաժառանգ իշխանը, որուն աջ կողմը մեծ-դուքս Եօզէֆ։

Ճաշի միջոցին Վիլհէլմ կայսրը հեռեւեալ բաժակաճառը արտասանեց.— «Կը խմեմ երախային առողջութեանը, Ն. Արք. Բարձրութեան Բրուսիոյ Վիլհէլմ իշխանին, կեցցէ՛, կեցցէ՛, կեցցէ՛։» Բոլոր ներկաները կրկնեցին կեցցէները, մինչ երաժշտախումբը Եօրքեան քայլերգը կը նուագէր։

Ճաշէն վերջ կայսերական ամոլը ընդունելութիւն կատարեց պարարային մէջ, և յետոյ ժամը 9ին ատենները իր յարկաբաժինը քաշուեցաւ։

Լուսաբաց թագաւորին կողմէ գերման գահաժառանգ ամոլին որդւոյն մկրտութեան նուէրը գեղարուեստական ոճով ոսկեզօծ արծաթեայ ըմպանակ մըն է, չորս զինանշանով զարդարուած։ Բրանդենպուրգեան և Բրուսիական արքայական ընտանիքներուն զինանշանն ալ կը կրէ իրարու հետ քանդակուած։ Եղերքը արձանագրուած է.— «Բրուսիոյ Վիլհէլմ Ֆրէտրիխ Ֆրանց Եօզէֆ Քրիսթիան Օլաֆ իշխանին՝ իր կնքահայրը և աղգական Էտուարտ Թագաւոր-Կայսեր կողմէ։» Բայց ըմպանակը դեռ նուիրուած չէ, որովհետեւ վերտառութիւնը նոր պիտի փորագրուէր երախային անունը ճանչցուելէն վերջ։ Բրուսիոյ արքայական ընտանիքին մէկ հին սովորութեան համեմատ երախային անունը միայն առաջ ինք գիտէ։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՆԱՒԱՐԱՐԸ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ.— Մր. Հէյլէյն Պերլինի Տէյլի Մէյլի թղթակցին հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ.— «Պերլին եկայ իբրեւ հիւր Վիլհէլմ Կայսեր։ Գերման բանակին Սիլեզիոյ ռազմախորձերուն ներկայ պիտի չըլլամ։ Որովհետեւ Վիլհէլմ կայսր քանի մը ամիս առաջ հրաւիրած էր, խնդրեցի իրմէն որ այս նպատակաւոր առթիւ արտօնէ զիս Պերլինի զինուորական մեծ հաստատութիւնները այցելել, և կայսրը մեծ բարեկամութիւն ցոյց տալով հրամայեց որ ամէն առթիւ տեսնեմ ինչ որ կ'ուզեմ և կրնամ տեսնել։ Ուրախ եմ որ պիտի կրնամ ճանչնալ կայսեր զինուորական տիպար հաստատութիւնները, ի մասնաւորի իր ընդհանուր սպայակոյտին կազմակերպութիւնը, և չատ օգտակար դասեր պիտի ստանամ ասկէց։»

ՄԵԾ ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ.— Ֆիլատէլֆիոյ ամէնէն մեծ Պանքան, Բէլլ Էսթէյթ Թրըսթ Քըմբրնի, անանկացաւ 1 միլիոն 400,000 անգլ. ոսկի բացով։ Այս մեծ անանկութիւնը ամէնուրեք Ամերիկայի մէջ յուզում առաջ բերաւ։ Տեղական պանքաներու և Թրըսթի ընկերութեանց յիսուն կամ վաթսուն նախագահներէն և դերնախագահներէն մասնախումբ մը ընտրուեցաւ կացութիւնը ուսումնասիրելու համար։ Այս գումարումէն վերջն էր որ պաշտօնապէս սնանկութիւնը ծանուցուեցաւ։ Մասնախումբը չատ ջանքեր բրաւ կացութիւնը փրկելու համար։ Երկրաչարժ մը Ֆիլատէլֆիոյ մէջ ա՛ր մրնքան յուզում առաջ պիտի չբերէր որքան այս մեծ Պանքային փակումը։ Ամերիկայի պանքայի հաստատութիւններուն անհելի աղէտներէն մին կը համարուի այս անանկութիւնը։ Պանքային վարչական խորհուրդին նախագահ Հիրլ անխորհուրդ չահադիտութիւններով մեծամեծ գումարներու կորուստին պատճառաւ եղած է։ Հիրլ իր պաշտօնակիցներէն գաղտնի կը պահէր այս անխոհեմութիւնները։ Սխալ հաշուեկշիռներ և տուփարներ ներկայացնելով, և իրեն համար յատուկ տեսրակ գործածելով յաջողեցաւ պանքային ճշմարիտ կացութիւնը ծածկել երկար ժամանակ։ Բայց որովհետեւ մինչեւ վերջը կարելի չէր այսպէս ընել, կամաց կամաց պանքային սկսան եւ առնուիլ աւանդ դրամները։ Սնանկութիւնը անխուսափելի երեւնալուն պէս Հիրլ նախմեծար համարեցաւ անձնասպան ըլլալով պատասխանատուութենէ խուսափիլ։ Պանքային աւանդատուներուն մեծ մասը Ղնաուած է, մանաւանդ Միացեալ Նահանգաց Երիցական եկեղեցին, որ մէկ միլիոն տալար կը կորսնցնէ։ Հիրլ այդ եկեղեցիին աւանդ ձգած դրամը արժեթուղթի վերածած էր։ Բէլլ Էսթէյթ Թրըսթ Քըմբրնին գործի ձեռնարկած էր 1½ միլիոն տոլար գրամագլխով և նոյնքան մըն ալ պահեստիով, թէեւ միւնոյն ժամանակ թէ՛ սեղմաւորական և թէ առեւտրական ընկերութեան յատուկ մեծամեծ գործառնութիւններ կը կատարէր։ Ամերիկայի մէջ ժամանակէ մը ի վեր արդէն տեսակ մը անվստահութիւն կը տիրէր այսպիսի մեծ գործերով զբաղող Թրըսթական ընկերութիւններուն դէմ, որոնք պանքաներուն յատուկ եղող պետական հակակշիռէն ալ կը ջնային իրենք զիրենք զերծ պահել։ Վաճառականներու չրջանակին մէջ այսպիսի ընկերութիւնները անսահման վարկ կը վայելէին, որովհետեւ իրենց մատուցած դիւրութիւններով կարելի կ'ընէին մեծ գործողութիւններ, և ահա այս պատճառաւ չահադիտութիւններու կը գործածէին աւանդ տրուած գումարները։

ՔՐՈՆԻԿ

ԳՈՒՍԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՂՕԹՔ

ՎԷՀ. ԿԱՅՍԵՐ

ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

Շաբաթ օր, Մայր Եկեղեցիի մէջ հանդիսաւոր Գոհաբանական Մաղթանք տեղի ունեցաւ Վեհ. Կայսեր բարեբաստիկ Գահակալութեան Տարեդարձին առթիւ։

Ժամը 2ին Ս. Պատրիարքը, չրջապատուած Տ. Մեսրոպ Արք-եպս. Սուքիասեանէ, Տ. Գրիգորիս Արք-եպս. Յովհաննէսեանէ, Տ. Հմայեակ Արք-եպ. Դիմաքսեանէ, Տ. Մկրտիչ Արք-եպս. Վէհապետեանէ, Տ. Տիմոթէոս եպիսկ. Մաքրիչեանէ, Տ. Դէորգ եպս. Երէցեանէ, Տ. Արիստակէս եպս. Վանքեանէ և Տ. Մովսէս եպս. Կէօմիւրքճեանէ հանդիսաւոր կերպով ի՛ջաւ Մայր-եկեղեցի։ Իսկ վարդապետներէն ներկայ էին Տ. Վահան Ծ. Վ. Պարտիզակցի, Տ. Եղիշէ Ծ. Վ. Զիլինկիրեան, Տ. Ներսէս Ծ. Վ. Դանիէլեան, Տ. Բարգէն Ծ. Վ. Կիւլէսէրեան, Տ. Գրիգորիս Պալագեան, Տ. Դեւոնդ Դուրեան, Տ. Տիրայր Մարգարեան, Տ. Եղիկ Գալփաքճեան, Տ. Եղնիկ Պապեան, Տ. Մատթէոս Գայրդճեան, Տ. Կորիւն Եսայեան Տ. Վարիճ Շահնամեան եւ Տ. Եղբաս Սայլբեան վարդապետները, ինչպէս նաեւ Մայր եկեղեցիի բոլոր քահանաները և մայրաքաղաքիս Աւագերէցներուն մեծ մասը։

Աշխարհականներէն ներկայ էին մայրաքաղաքիս բոլոր եկեղեցիներու Թաղ. և Աղքատախնամ մարմինները, վարժարանաց Հոգաբարձութիւնները և Տնօրէնները, Պատրիարքարանի բանագնաց պաշտօնէութիւնը, ինչպէս նաեւ Տեարք՝ Տօքթ. Տիգրան պէյ Անէմեան, Տօքթ. Աղեքսանդր պէյ Արապեան, Տօքթ. Գաբրիէլ պէյ Թաշճեան, Տօքթ. Օրմանեան Բարսեղ Հալաճեան, Մինրան Սեթեան, Տիրան Աշնան, Մինրան Շերինեան, Ցարութիւն Գարամանեան, Յովհաննէս Զիրաք-Թորոսեան, Դանիէլ Հայոցեան, Նշան Ղուկասեան, Պետրոս Կարապետեան և դեռ չատեր, որոնք ամէնքը մէկ հետեւեցան Ս. Պատրիարք Հօր։ Տաճարը ամբողջովին լուսազարդուած էր, և երկեւեռ խուռն բազմութիւն մը արդէն կանուխէն լեցուցած էր եկեղեցին։

Ս. Պատրիարքը սկսաւ արարողութեանց «Հայր մեր»ով, և ահա դպիրները սկսան եղանակել «Թագաւորեաց Աստուած» չարականը, ուսկից վերջ, դարձեալ «Թագաւոր փառաց Աստուած» չարականը։ Տիմոթէոսի ընթերցուածը կարդաց Տ. Եղնիկ Ծ. Վ. Գալփաքճեան։ Իսկ Մատթէոսի աւուր պատշաճի Աւետարանը կարդաց Տ. Գրիգորիս եպս. Յովհաննէսեան։

Ապա բեմ ելաւ Ս. Պատրիարքը Հայրը և բնաբան առնելով Գողոս Առաքեալին «Որուն զպատիւն՝ պատիւն» խօսքը, կէս ժամու չափ ընդարձակ ու պերճախօս քարոզ մը խօսեցաւ բացատրելով թէ ինչ է Պատիւը և թէ որո՞ւն համար ըսուած է այս խօսքը։ «Պատիւը անոնց է, որոնք մեր վրայ հայրական խնամք ունին, պատիւը անոնց է՝ որոնք մեզի օգուտ ու սէր ունին, անոնց՝ որոնք մեր վրայ հովանի ու պաշտպան են։ Եւ ասոնց ամէնքն ալ պատշաճ են ու յարմար են Մեր Վեհ. Կայսեր, որուն հովանիին ներքեւ վայելած ենք չարունակ հին ու նոր չնորհքներ, և որ սատարն է ու պահապանը մեր լեզուին, մեր եկեղեցիին ու մեր կրօնքին։ Օմ. փառապանծ Ինքնակալները ժառանգաբար փոխանցած են իրենց յաջորդներուն հպատակասիրութեան այն մեծ ու վեհ զգացումը որուն մարմնացումն է մեր Վեհ. Կայսրը, Որուն արեւշատութեան և թանկագին կենաց աղօթող ենք հանապազ, մաղթելով նաեւ որ Օմ. փառապանծ Գահոյն Հովանին յաւէտ անպակաս ընէ մեր վրայէն»։ Այս բարեմաղթութեանց ժողովուրդը կը մասնակցէր սրտագին ամէններով։ Յետոյ Ս. Պատրիարք Հայրը Պատրիարքարանի դահլիճը ելաւ ուր ներկաներուն հիւրասիրութիւններ եղան։

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԻՆ ՄԷՋ

Գոհաբանական մաղթանքէն վերջ, Ս. Պատրիարքը իր հետ ունենալով Պատրիարքարանի Գործակատար Արիս էֆ. Ֆէսճեանը կայս. Պալատ գնաց յանուն Ազգին երախտագիտական և բարեմաղթական Ուղերձ մը մատուցանելու յոտս Կայս. Գահոյից։

Վեհ. Սուլթանը Պետական աւագանիէն եւք բարեհաճեցաւ Իր Բարձր ներկայութեանը ընդունիլ հպատակ ազգաց հոգեւոր պետերը, այսինքն Յունաց, Հայոց, Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքները, Հրէից Խախամապետը, Հայ-Բողոքականներու ազգապետը և Պուլկարաց, Ասորւոց, Մելքիդներու, Կաթոլիկ Քաղդէացւոց և Կաթոլիկ Ասորւոց Պատ. Փոխանորդները։

Հոն ի ներկայութեան Վեհ. Կայսեր, Յունաց Տ. Եռաքիմ Պատրիարքը, ի դիմաց միւս հոգեւոր պետերուն, երախտագիտական և հաւատարմական ուղերձ մը կարդաց և մեծ Լողոթէթը զայն թարգմանեց։

Ն. Կ. Վեհապառութիւնը յետոյ՝ յայտնուած չնորհաւորական և երախտագիտական զգացումներուն համար Իր Բարձր գոհունակութիւնը յայտնեց և հրամայեց հոգեւոր պետերուն որ Իր Կայս. Բարեւները հաղորդեն իրենց հոգեւոր իրաւասութեան տակ գտնուող ժողովրդեան։

Ներկայ հոգեւոր պետերը մեկնեցան ջերմագին բարեմաղթութիւններ ընելով Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար։

* * * Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ կայս. Պալատ գտնուած միջոցին այցելութիւն առաւ Բարձր. Հաճի Այի և Թանսին փաշաներու։

Շաբաթ գիշեր Պատրիարքարանի մէջ սովորականէն աւելի ոգեւորութեամբ, և ակնախտիր ու բազմաձայն լոյսերու մէջ կատարուեցան օրուան ընդհանուր խրախճանութիւնները։ Մուսուն բազմութեան մը մէջ՝ Մայր վարժարանի երգեցիկ տղաքները՝ Վեհ. Սուլթանին ձօնեալ մաղթերգներ երգեցին, որմէ յետոյ ներկայ գտնուող եկեղեցականաց կողմանէ թրքերէն և հայերէն լեզուաւ բարեմաղթութիւններ արտասանուեցան վասն թանկագին կենաց և արեւշատութեան Ն. Կայս. Վեհապառութեան։ Միաձայնաւոր և սրտագին ամէններ պատասխանեցին սոյն բարեմաղթութեանց։ Փոխանորդարանի կողմէ ներկաները մեծարուեցան չաքրեղէններով և օշարակներով։

Վեհ. Սուլթանին Գահակալութեան բարեբաստիկ տարեդարձին առթիւ, չաբաթ գիշեր չքեղապէս լուսազարդուած էին նաեւ Երուսաղէմաւորը, Ազգ. Հիւանդանոցը, Ս. Յակոբայ և Գալֆեան Որբանոցները, մայրաքաղաքիս բոլոր Հայ եկեղեցիներուն դուռները։ Նոյնպէս Ս. Պատրիարք Հօր Բերայի բնակարանը, փոխանորդ Սրբազանին Սամաթիոյ բնակարանը, Տ. Մեսրոպ արքեպսկ.ի Դում Գաբուի ինչպէս նաեւ ուրիշ կառավարական Հայ պաշտօնատարներու բնակարանները իրենց գոյնզգոյն հարիւրաւոր դրօշակներովը, լապտերներովը ու կանթեղներովը դիւթիչ տեսարան մը կը պարզէին։

Հայ-Հռոմէականներու Կ. Պատրիարք Տ. Սապպաղեան, չաբաթ առաւօտ նամագրեց Գոհաբանական աղօթքին որ կատարուեցաւ Սագրզ Աղամի Հայ-Հռոմէական Պատրիարքանիստ եկեղեցիին մէջ, Վեհ. Սուլթանին Գահակալութեան տարեդարձին առթիւ։

Սագրզ Աղամի Պատրիարքարանը, ինչպէս նաեւ Հայ-Հռոմէական երեւելիներու բնակարանները լուսազարդուած էին։

Հայ-Բողոքականներու ազգապետ Վահան Յակոբ էֆ. Թոյաճեան ալ կայս. Պալատ երթալով, ի դիմաց իր հասարակութեան հաւատարմական զգացումներ մատուցեց յոտս Կայս. Գահոյից։

Շաբաթ գիշեր թէ՛ Ազգապետարանը և թէ Վահան. Ազգապետ էֆ.ի, և Հայ-Բողոքական երեւելիներու բնակարանները լուսազարդուած էին։

* * * Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը Ամենայն Տ. Տ. Սահակ Սրբազան և Երուսաղէմի Պատրիարք Ամենայն Տ. Յարութիւն Սրբազան չնորհաւորական և երախտագիտական հեռագիրներ ուղղած են կայս. Պալատ։

Վեհ. Սուլթանին Գահակալութեան տարեդարձին առթիւ կայս. Պալատ գացին Տ. Դէորդ Տ. Հմայեակ և Տ. Մեսրոպ Արքեպիսկոպոսները, և երախտագիտական ու չնորհաւորական ուղերձներ մատուցին յոտս Կայս. Գահոյից, և արժանացան Կայս. մեծարանաց։

Վեհ. Սուլթանին բարեբաստիկ Տարեդարձին առթիւ Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ չքեղ հանդէս մը տեղի ունեցաւ։ Ս. Յակոբ Որբանոցի սաները և Հիւանդանոցի աղջկանց Որբանոցի սանուհիները իրենց ուսուցիչներով և ուսուցչուհիներով ներկայ էին, որոնք միաբերան երգեր երգեցին Ն. Կ. Վեհապառութեան անուան ձօնուած։ Ներկայ էին հաստատութեան ընդհ. Տնօրէն Յակոբ էֆ. Համամճեան և դերՏնօրէն Իսրայէլ էֆ. Հայկազն և Հաստատութեան բոլոր պաշտօնէութիւնը։ Նոյնպէս ներկայ էր տեղւոյն քոմիսէր Խուսրէվ էֆէնտի։ Այս առթիւ Տնօրէնութեան կողմէ սեղան մը տրուեցաւ որուն հրաւիրուած էր տեղւոյն քոմիսէր Խուսրէվ էֆէնտի։ Գիշերն ալ հաստատութիւնը լուսազարդուած էր։ Նոյնպէս չքեղապէս լուսազարդուած էր Հիւանդանոցի ընդհ. Տնօրէն Համամճեան էֆ.ի Եէնիգեուլէի բնակարանը։

Գալֆեան Որբանոցի մատրան մէջ ալ հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ տեղի ունեցան, ի ներկայութեան Որբանոցի մօր՝ Քրիստինէ մայրապետի և մանակցութեամբ բոլոր որբուհիներուն։ Գիշերը լուսազարդուած էր Որբանոցը։

Վեհ. Կայսեր Գահակալութեան բարեբաստիկ Տարեդարձին առթիւ, Գումգարուի Դրսի թաղի աղջկանց Վառվառան վարժարանի արտաքին դուռը դրօշազարդուած և լապտերներ վառուած էր. ժամը 4ին վարժարանի երգեցիկ տղայք հրաժշտապետ Զուլֆանեան Գրիգոր էֆէնտիի առաջնորդութեամբ Վեհ. Կայսեր ձօնեալ երգեր երգեցին։ Թաղ. Խորհրդոյ Անանապետ Աղնաւորեան Յովհաննէս էֆ. իր հետ ունենալով միւս անդամակիցները, ինչպէս նաեւ երկսեռ վարժարանի Տնօրէն և ուսուցչական խումբը, երգեցիկ տղայոց հետ մէկտեղ առաջնորդուեցան Թաղին Մէրքէզը, ուր պատուաւորուեցան վայելուչ մեծարանքով բոլոր ոստիկանական պաշտօնեաներէն, և յետոյ նոյն թափորով վերադարձան դպրոց։ Այս անգամ Մէրքէզին բոլոր ատիճանաւորները փոխադարձ այցելութեան եկան և մեծ պատուով ընդունուելով, հարկ եղած քաղաքավարական յարգանքներով և ըմպելիներով պատուասիրուեցան Թաղ. Խորհրդոյ կողմէն և չնորհակալութիւն յայտնելով մեկնեցան։ Գիշերուան այս խրախճանութիւնը տեւեց մինչեւ ժամը 5 և երկսեռ հանդիսականք մեկնեցան ուրախ ապառութեան ներքեւ։

Գալաթի եկեղեցին և վարժարանը չքեղօրէն զարդարուած էին լապտերներով։ Ժամը 12ին միջոցները տղայք վարժարանին արտաքին դրան առջեւ կենդանի Վեհ. Կայսեր համար բարեմաղթութիւններ ըրին, և յետոյ Օմ. լիզուի ուսուցիչ Նազարէթ էֆ. Ուղերձ մը արտասանեց, Վեհ. Կայսեր աղօթքներ ընելով, որոնց ժողովուրդը ամէններով ձայնակցեցաւ։

Կէտիկ Փաշայի եկեղեցին և վարժարանն ալ չքեղօրէն զարդարուած էր, եւ Թաղ. Խորհրդոյ կողմէ չաքարներ բաշխուեցան տղայոց։

Ցաւերով կը ծանուցանենք թէ, Մր. ԳՐԻԳՈՐ ԱՂՍ. ԼՍՊՃԻՆՃԵԱՆ, հայր Պարսկական դեսպանատան բժիշկ Տ.թթ. Սամուէլ Խանի և լրագրոյս աշխատակից Թէոդիկ էֆ. Լապճինճեանի, և հօրեղբայր՝ Բիւզանդ էֆ. Պօղոսճեանի, չաբաթ իրիկուն յանկարծական մահուամբ կնքած է իր մահկանացուն։ Հանգուցեալը ութսունամեայ բարի ծերունի մըն էր, աշխատասէր ու ուսումնասէր, որ մեծ հոգ տարած էր իր իր զաւակներուն լաւ կրթութեան, ինչ որ իր պարծանքն էր։ և մինչեւ վերջը կը պահէր իր թիզիքական և մտաւորական կարողութիւնները։ Լապճինճեան որդիք քանի մը ամիսէն պիտի տոնէին իրենց ծնողաց ամուսնութեան ոսկեղէն յոբելեանը։

Խմբագրութիւնս այս տխուր առթիւ իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Լապճինճեան ընտանիքին ու իրեն բոլոր պարագաներուն։

ԹԱՏՐՈՆ ՄՆԱԿԵԱՆ

ՄԱՔԲԻԹԻԹԼԻ ՄԷՋ

Մնակեան թատերախումբը այս գիշեր ժամը 2½ին Մաքբիթիթլի թագաւորական թատրոնը պիտի ներկայացնէ հարաւաւոր մեղոտաւ մը, որ մեծ մեծ յաջողութիւն գտած է ամէն կողմ

ՅՈՎՍԷ ԵՂԵՐԱՊԱՒԸ

ԿԱՄ

ԱՆՁՍՈՒԷՐ ՆԱՒԱՍՏԻՆ

Տեսամ 5 արար

ՊԱՐԵ

ՆԵՐՔԻՆ

31ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՎԵՀԱՊԵՏԻՆ

ՍՈՒԼԹԱՆ ԱԳՈՏ-ԻԼ-ՀԱՄԻՏ Բ.

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթ օր, ամէն տարուընէ աւելի մեծ շքով տօնուեցաւ Վեհ. Սուլթանին Գահակալութեան 31րդ Տարեդարձը բովանդակ Օսմ. Կայսրութեան մէջ։ Արդէն շաբաթէ մը ի վեր մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէր Պոլսոյ մէջ, և պատրաստութիւններ տեսնուած էին խրախճանութեանց համար։ Պոլիս նոյն օր ամբողջ դրօշազարդուած էր և հանդիսական երեւոյթ մը զգեցած։ Ցորեկին, ըստ սովորութեան, թնդանօթներ արձակուեցան որոշեալ տեղերէ։

Ինչպէս պաշտօնապէս ծանուցուեցաւ, պաշտօնական շնորհաւորութիւնները կատարուեցան Եըլտըզի Կայս. Պալատին մէջ շքեղօրէն։ Առաւուն, պետական բոլոր քաղաքային, զինուորական և կրօնական բարձր պաշտօնատարները Կայս. Պալատ գացին իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցանելու, առաջնորդութեամբ նախարարներուն։ Բարձր. Մեծ-Եպարքոս Ֆէրիտ փաշա, ի դիմաց բոլոր պաշտօնատարներուն, շնորհաւորութիւններ մատոյց յոտս Կայս. Գահոյից և բարեմաղթութիւններ բրաւ։ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ յայտարարել թէ շատ գոհ է այն հաւատարմական ծառայութիւններէն զորս նախարարները կը մատուցանեն թէ՛ իրեն և թէ Կայս. Երկրին։ Մեծ-Եպարքոսը սրտաբուղխ մաղթանքներով հաւատարմական զգացմանց հաւատիքը մատոյց։ Կրօնականներուն կողմէ Բէիսիւլ-Իսլիամ էֆէնտին շնորհաւորութիւններ մատոյց և արժանացաւ Կայս. մեծարանաց։

∴ Ինչպէս Հայոց և Հայ-Հռոմէական, նոյնպէս Յունաց, Պուլկարաց, Բաղթէացիներու և Մելքիտներու Մայր եկեղեցիներուն մէջ հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին համար, և յատոյ հոգեւոր պետերը Կայս. Պալատ գացին և յանուն իրենց հասարակութեանց, շնորհաւորութիւններ մատուցին։

Նոյնպէս, Կայս. Պալատ երթալով շնորհաւորութիւններ մատուցին օտար դեսպանատուններու առաջին թարգմանները, Պոլսոյ Առեւտրական, Սեղանաւորական մեծ հաստատութեանց, երկաթուղիներու Տնօրէնները, և ականաւոր անձնաւորութիւններ։

∴ Վեհ. Սուլթանին Գահակալութեան Տարեդարձին առթիւ, շնորհաւորական հեռագիրներ հասան Կայս. Պալատ օտար բոլոր Վեհապետներէն, Պարսից Շահէն և կառավարութեանց պետերէն։ Վեհ. Սուլթանը փոխադարձ հեռագրով շնորհակալութիւն յայտնեց։

Եգիպտոսի Խիվը, Մէքքէի Էմիրը, Պուլկարիոյ իշխանը, Սամոսի իշխանը, բոլոր կուսակալները, զօրաբանակներու հրամատարները, և օտար Տէրութեանց մեծ Օսմ. Ներկայացուցիչներն ալ շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղեցին Կայս. Պալատ։ Կայս. Պալատին Ա. քարտուղարութիւնը փոխադարձ հեռագիրներով Կայս. Բարձր գռնունակութիւնները հաղորդեց անոնց։

∴ Կայս. Իրատէի մը համաձայն ազատ արձակուեցան իրենց պատիժին երկու երրորդ մասը աւարտող բոլոր զինուորական բանտարկեալները։ Արձակուեցան նաեւ թեթեւ պարտքերու համար բանտարկուած 55 հոգի։

ՀԱՆԴԷՍՆԵՐԸ

ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Ինչպէս գրեցինք արդէն, հանրային հանդէսներ, բացումներ, հիմնարկէքներ կատարուեցան։

Քաղաքային բժշկական վարժարանին մէջ տեղի ունեցաւ շրջանաւարտներու վկայականաց բաշխման հանդէսը։ Շէնքը զարդարուած էր դրօշներով, Թուղթաներով և լապտերներով։ Ժամը 6½ին սկսաւ հանդէսը ի ներկայութեան Բժշկ. վարժարաններու Տնօրէն Հիւսէին Հիւսնի փաշայի և պաշտօնատարներու և ուսուցիչներու։ Կրօնաւորներ հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ կատարեցին Վեհ. Կայսեր համար, որուն ներկաները ձայնակցեցան ամէններով։ Յետոյ կատարուեցաւ վկայականաց բաշխումը այս տարի բժշկական և դեղագործական վկայական ստացողներուն։ Բժիշկ շրջանաւարտներն են 40 հոգի, 25ը Թուրք, 6 Հրեայ և 9 Հայ, որոնք են.—

Տօքթօրք, Պարտիզակցի Շահէն Տիրզեան՝ Եէնի Փազարի (Դասովա)։ Հ. Արսլանեան էֆ. Պոլսեցի. Հասպիչէի (Սուրիա)։ Ց. Փէշտիմալճեան էֆ. Շապին Գարահիսարցի, Աւլոնիայի (Թասովա)։ Թ. Նաղլբեան էֆ. Կեսարացի, Թօճհիսարի (Թոնիա)։ Դ. Փանդիկեան էֆ. Պոլսեցի, Կէրէտէի (Դասթէմունի)։ Կ. Վարժապետեան էֆ. Տիարպէքիրցի, Կիլանի (Թասովա)։ Գ. Երէցեան էֆ. Պոլսեցի, Այազի (Էնկիրիա)։ Տ. Պաշճէպանեան էֆ. Իզմիրցի, Պէյ Փազարու։ Լ. Կրովաքի էֆ. Տիարպէքիրցի, Քէօբրիւլի թաղապետական բժշկ կարգուեցան։

Իսկ 24 դեղագործներ վկայական ստացան, որոնց 6ը Հայ, Տեսրք՝ Առաքել Գ. Զագրեան (Պոլսեցի), Յակոբ Յ. Թաշլբեան (Աֆ. Գարահիսարցի), Գէորգ Մ. Յ. Քիւթնէրեան (Պարտիզակցի), Սարգիս Տիրան (Պոլսեցի), Թ. Յովհաննէսեան և Ա. Վարդանեան։ Ասոնցմէ զատ կան նաեւ տասնի չափ Հայ շրջանաւարտներ ևս որոնք Տոքթորայի քննութիւններէ վերջ պիտի ստանան իրենց վկայականը։

Վկայականաց բաշխման հանդէսէն ետք կատարուեցաւ Մրցանակներու բաշխումը վարժարանին բոլոր կարգերուն մէջ առաջնակարգ հանդիսացողներուն։ Ներկաները պատուախրուեցան օշարակներով։

∴ Սկիւտարի Նորահաստատ պատժական դատարանին, ինչպէս նաեւ Սկիւտարի առջեւ նոր շինուած Շիրքէթի նաւամատոյցին ալ բացումները կատարուեցան հանդիսաւորապէս։

∴ Համիտիյէ Մանկանց հիւանդանոցին մօտ, օգաուն դիրքի մը վրայ թոքախտաւորներու ապաքինարան մը հաստատուած էր դիտական ամենավերջին պահանջմանց համաձայն։ Բացումը կատարուեցաւ Նախագահութեամբ Քաղաքապետ Բէշիտ փաշայի։ Համիտիյէ Մանկանց հիւանդանոցին և Համազգային Անկեղանոցին մէջ բաղմաթիւ Խալամ մանուկներու թլփատութիւնը կատարուեցաւ խրախճանքներով։

∴ Առեւտրական Նախարարութեան կից գեանին վրայ, հիմնարկէքը կատարուեցաւ այն չէնքին, որ Հիճազի երկաթուղիին իր վարչութիւն պիտի ծառայէ։ Հիմնարկէքը կատարուեցաւ նաեւ Հայոյտ Փաշայի հիւանդանոցին մէջ շինուելիք հականեխական հատատութեան և լուացարանին։

Շամլը եղբարց վաճառատունը

Շաբաթ օրը, Վեհ. Կայսեր Գահակալութեան բարեբաստիկ Տարեդարձին առթիւ, մեծահանդէս արարողութեամբ կատարուեցաւ Շամլը եղբարց նորաչէն հոյակապ վաճառատան բացումը։ Առտուընէ սկսեալ, հետաքրքիրներու ահագին բազմութիւն մը խռնուած էր վաճառատան առջեւ, հիացմամբ դիտելով չէնքին արտաքին զարդարանքը, որ գաղիներու, դրօշներու և բարեմաղթական վերտառութիւններու ներդաշնակ համադրութիւն մըն էր բոլոր։ Ժամը ճիշդ 4½ին բացուեցան չէնքին փեղկերն ու դուռները և ոչխարներ զլինուեցան մեծ դրան առջեւ։ Իսկ վաճառատան մէջ, հանդիպակաց բարձրաւանդակին վրայ, ուր բազմած էին հրաւիրեալ ծանօթ վաճառականները, Իմամ էֆէնտին, չէնքին բացումը հրաչակելով, Վեհ. Կայսեր թանկագին արեւշատութեանը համար ջերմագին մաղթանքներ ըրաւ, որոնց պատասխանեցին ներկաները երիցս դոյլով Բաֆիշանիմ չօգ եաշա։ Աղօթքին աւարտումէն ետք, նուագախումբը երգեց Համիտիյէ Մարշը, որ յոտնկայս ունկնդրուեցաւ և ցնծագին բարեմաղթութիւններու և եաշաներու մէջ աւարտեցաւ։ Յետոյ բոլոր հրաւիրեալները իրենց շնորհաւորութիւնները յայտնեցին Շամլը եղբարց, որոնք սիրալիր խօսքերով կը մեծարէին իրենց հիւրերը և օշարակ, պասքա, շաքար, սիկառներ եւն. հրամցնել կուտային անոնց։ Թէ՛ վաճառատան դուռներուն առջեւ և թէ ներսը, ոստիկանական և թաղապետական պաշտօնեաներ կը հսկէին կարգապահութեան և թոյլ չէին տար որ հետաքրքիր ամբոխը խուժէր վաճառատան վերի յարկերը։ Կեդրոնական լայնանիստ սրահը, որուն սիւները կարմիր ու ճերմակ ժապաւէններու հանգոյցի մը տակ անյայտ եղած էին, յուսադրավայրը եղած էր այլազան վաճառքներու, գեղեցիկ skfonով մը պարուրուած։ Պարսկական թաւգորգեր դեռինը ծածկած էին համակ և պատերը զարդարող բեհեղեայ նախշուն ոսկեթել կերպասները, եւկտրական լոյսերու յորդ ճաճանչին տակ իրենց բանուածքին նրբութիւնը և արուեստը կը ցոլացնէին։ Համանապատակերը գիւթական հրապոյր մը ստացաւ յանկարծ երբ վերի յարկերու բազրիքներուն վրայէն հանդիսական օրերու ճոխ արդուզարդով պճնուած գործաւորուհիներ սկսան քսնիչէթիի գունագեղ տարափ մը և օ տր էօլօցների անուշաբոյր անձրեւ մը սրսկել կեդրոնական սրահին մէջ գունդագունդ համախմբուած բազմութեան վրայ, մինչ նուագախումբը զուարթ քայլերգներով կը հրահրէր ոգեւորութիւնը։ Հրաւիրեալները յետոյ այցելեցին շէնքին զանազան յարկերը, ուր խուռն բազմութիւն մը կը գտնուէր արդէն։ Առաջին յարկը յատկացած է զանազան տեսակ ֆլանէլներու, քօրսէներու և ուրիշ կանացի զարդերու, երկրորդ յարկը թօհաֆիէի և երրորդ յարկը պատրաստ զգեստներու։ Այդ յարկին վրայ կը գտնուի հովանոցի գործարան մը, ուր մեծաքանակ և բազմատեսակ հովանոցներ կը պատրաստուին և այդ յարկին վրայ, ընդարձակ և լուսաւոր գործաւորի մը մէջ, կը շինուին հագուստներ արանց և կանանց յատուկ։ Ամէնէն վերի յարկին վրայ կը գտնուի աղօթատեղի մը, վաճառատան պաշտօնեաներուն և գործաւորուհիներուն համար։ Բոլոր այցելուները հիացմամբ դիտեցին Շամլը եղբարց յատկացեալ մասնաւոր մասը, տբեւելեան ճոխութեամբ կահաւորուած, համակ թաւիշէ բազմոցներով և ընկուզենի նրբարուեստ գրասեղաններով և նստարաններով, որոնց քով յատուկ եռոտանիներու վրայ դրուած ծաղկեփունջերը թաւիշներու և բեհեղներու գունագեղ համադրութիւնը կը շեշտէին։

Մինչեւ իրիկուն շարունակուեցան այցելութիւնները և նուագածութիւնը։

ԳԱՀԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Պրուսայի նահանգին հողային եւ ճարտարարուեստական արտադրութեանց ցուցահանդէսը հանդիսաւորապէս բացուեցաւ շաբաթ օր, ժամը 8ին, ինչպէս կը ծանուցանէ մեր մասնաւոր թղթակցէն հասած մէկ հեռագիրը։ Ցուցահանդէսի շէնքը շքեղօրէն զարդարուած էր դրօշներով, դափնիներով և ծանրագին գորգերով ու մեսապեղէններով։ Բացումը կատարուեցաւ Համիտիյէ մառչով զոր նուագեց Արեւեանց վարժարանի նուագախումբը։ Ներկայ էին կուսակալ պէյը և բոլոր պաշտօնէութիւնը, օտար հիւպատոսները, ցուցահանդէսի յանձնաժողովը, երեւելիներ և խուռն բազմութիւն մը։ Նախ հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Կայսեր համար և յետոյ կուսակալ պէյը ճառ մը արտասանելով ի վեր հանեց հանգանչին երկրագործական և արհեստական տեսակներով լեցուած կարեւոր գիրքը և խզելով ցուցահանդէսին դրան անցուած ժապաւէնները բացուած հռչակեց։ Ժողովուրդը խումբ խումբ այցելեց ցուցահանդէսին բոլոր կողմերը, հիանալով կազմակերպութեանը վրայ։ Ցուցահանդէսը 20 տարաբերէ կը բացուի։

∴ Համիտիյէ Հիճազի երկաթուղիին Մասն-Թէպուզ մասնագիծին բացումը կատարուեցաւ շաբաթ առտու կանուխ Թէպուզի մէջ, ի ներկայութեան Կայս. պատուիրակ զօր. Բահմի փաշայի։ Այս առթիւ ճոխ վրաններ կանգնուած էին դրօշազարդ։ Մասնաւոր կառախումբը որ Մասնէն մեկնած էր, երբ երեւցաւ, բարեւի կեցած զինուորները և տեղացի ժողովուրդը թուրքերէն և արաբերէն «կեցցէ՛ Վեհ. Կայսրը» գոչեցին։ Տեսարանը անմոռաց էր երբ միւս կառաքումն ալ հասաւ։ Ընդհանուր խանդավառութիւն կը տիրէր։ Շրջակայքէն ցեղապետներ և հոգեւորականներ, իրենց այլազան տարազներով, փութացած էին հոն և եղած պատուասիրութիւններէն խիստ գոհ՝ բարեմաղթութիւններ ըրին Վեհ. Սուլթանին համար։ Դիրքերը լուսաւառութիւններ կատարուեցան։

∴ Հալէպ-Համա երկաթուղիի նորաչէն գիծին բացումը կատարուեցաւ ներկայութեան նահանգային պաշտօնատարներու, օտար հիւպատոսներու, երեւելիներու և երկաթուղիին անօրէններուն և պաշտօնեաներուն։ Այս առթիւ բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին համար, Որուն շնորհիւ երկիրը այսպէս օր ըստ օրէ, նորանոր յառաջդիմութիւններով կ'օժտուի։ Հանդէսի առթիւ կայարանը, կառամատուները և շրջակայքը բոլոր դրօշազարդուած էին։

∴ Բացման հանդէսները կատարուեցան նաեւ Սելանիկի և Տէյէ Աղաճի մէջ նոր շինուած Հանր. Պարտէզի Վարչութեան պաշտօնարաններուն, Մարմարիսի նոր ընդարձակուած նաւահանգիստին, Սելանիկի մէջ Զրդ զօրաբանակի միւիրութեան շէնքին Հայֆայի երկաթուղիի կայարանին, Ճիրքը-Մուսթաֆա փաշայի մէջ զինուորական եւ ոստիկանական կարգ մը պահանջմունքներուն, և այլն։ Հայֆայէն Դամասկոս ալ սկսան թղթատար կառախումբեր քանիլ։

ԼՈՒՍԱՎԱՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Թուրքիոյ մեծազօր Ինքնակալին Գահակալութեան 31րդ տարեդարձը ամէն տարուանէն աւելի շքով տօնուեցաւ շաբաթ օր։ Արդէն շաբաթներ առաջ մեծ պատրաստութիւններ տեսնուած էին և ամբողջ մայրաքաղաքը դրօշներու և գունագեղ յարդարանքներու մէջ կը լողար։ Վոսփորի, Ոսկեղջիւրի և նաւահանգիստին մէջ բոլոր շրջենաւերն ու առագաստանաւերը դրօշ պարզած էին։ Բերայի, Գալաթիոյ և Պոլսոյ բոլոր վաճառատունները զարդարուած էին։ Մեծ Շուկան, Ոսկերչաց Շուկան, Պէյէսթէնը շքեղ երեւոյթ մը կ'ընծայէին, թանկարժէք յարդարանքներով, գորգերով և կերպասներով։ Իսկ գիշերը լուսազարդութիւնները և խրախճանութիւնները անկարագրելի էին։ Պետական բոլոր պաշտօնատունները, երեւելի անձերու բնակարանները, հանր. հաստատութիւնները, մզկիթները, աշտարակները, դպրոցները, պահականոցները, Պարտիարքարանները և այլն լուսազարդուած էին։

Երլդրզի Կայս. Պալատին շրջակայ դարասանները ակնախտիպ տեսարան մը կը պարզէին։ Բիւրաւոր կանթեղներ և լապտերներ, շքեղ վերտառութիւններ և պատուանշաններու նմոյշներ իրենց փայլը կը շողացնէին։ Կայս. Պալատին շրջակայքը, Նշան Թաշի և Պէշիքթաշի մէջ, Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Պետական Խորհուրդի նախագահ Սայիտ փաշայի, Կայս. Պալատին Ա. քարտուղար Թահսին փաշայի, Բ. քարտուղար Իզզէթ փաշայի, Ա. Սենեկապետ Հաճի Ալի փաշայի, և միւս նախարարներուն ապարանքները լուսազարդուած էին հազարաւոր կանթեղներով և վերտառութիւններով։ Նրբագծութիւններու խումբեր ընթեր կոտրներ կը նուագէին և ներկաները կը մեծարուէին ըմպելիներով։

Շիւլիեն մինչեւ Ղալաթիա տեսարանը հիանալի էր։ Շիտակ ճամբան խուռն բազմութիւն մը կ'ողողէր։ Քաղաքապետ Բէշիտ փաշայի, սրտաբին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաշայի, Կայս. մասնաւոր թիկնապահ զօր. Ֆէհիմ փաշայի, Բերայի կառավարիչ Համտի պէյի, ինչպէս նաեւ ուրիշ բարձրաստիճան անձնաւորութեանց ապարանքները, Կայս. Պալատին Բ. թարգման և օտար մամլոյ դիւանին տեսուչ Սեֆիքերան Նշան էֆ.ի, Կայս. Անձնական Գանձուն նախարար Սագրզ Յովհաննէս էֆ.ի, Թաղսիմի զօրանոցը, Աբրահամ փաշայի քրիւպը, Կալամ Սէրայը, Լիսէն, Զարեհ էֆ. Տիլվէրի, Դարբիէլ էֆ. Նորատունկեանի, Հայ թերթերու զրաքնիչ Մինաս էֆ.ի։ Դարբիէլեանի, Արիս էֆ. Ֆէշճեանի բնակարանները, մեծ պանդոկները, հիւանդանոցները, Մբլանտիրը, Նշանտաշեան, Պապաեան և Զապտիէեան գոհարավաճառանոցները, մեծ վաճառատունները, Քիւչիւքեան դեղարանը և ուրիշ դեղարաններ, Օսմ. Նամակատունը, Օսմ. Կայս. Պանքան, Բրէսթ Լիմնէն, Բէյճիկ և ուրիշ հասատութիւններ։

Պոլսոյ կողմը.—Կամուրջը լապտերներով լուսազարդուած էր։ Բ. Դուռը, Սպարապետի դուռը և միւս բոլոր պաշտօնատունները, Պոլսոյ զինուորական հրամատար Սատէտտին փաշայի, Ոստիկանական Նախարարին, ծովային Նախարարին, Տպագրական Տեսչ Բէքմէզ պէյի ապարանքները, Պարսից դեսպանատունը, Պապը Այլի պողոտային վրայ բոլոր խմբագրատունները և գրատունները, Սիրքէճիի կայարանը, Հանր. Պարտքի Վարչութեան շէնքը, Պինգիրլէշիու վաճառատունը և ուրիշ վաճառատուններ և ապարանքներ օդային կազերով և կանթեղներով լուսազարդուած էին։ Սէլանիկի և Էտիրնէի դատական քննիչ Յարութիւն էֆ.ի և Մայրաքաղաքին փաստաբաններէն Յովհաննէս էֆ. Մոստիչեաններու բնակարանները հարիւրաւոր կանթեղներով և լապտերներով լուսազարդուած էին։ Տպագրական Տեսչութեան պաշտօնաներէն Ալէքսան Սէրվիչէ էֆ.ի, Մկրտիչ էֆ. Մելիքեանի, Մկրտիչ էֆ, Գայրքճեանի բնակարանները, Դում-Գարուի մուխթար Շահին էֆ.ի գրասենեակը, Տէմիրեան վարժարանը, Կէտիկ-Բաշայի Լ. էֆ. Կիւմիւշեանի դեղարանը ուր ըստ սովորութեան աղքատներու դեղագիրները ձրիաբար պատրաստեց, Մահմուտ Փաշա Խաչիկ էֆ. Ֆէճճեան, և Գում Գարու, Ճիրմէճեան դեղարանները լուսազարդուած էին։ Կէտիկ Փաշայի պանդոկացը Բոմիսէր Սալիհ էֆ. դեղեցկապէս զարդարած էր, Կէտիկ Փաշա Եօգուշու դեղագործ Վահրամ էֆ. և արձարար Գէորգ աղա Նուագներով խրախճանութիւններ կը կատարէին։

Վոսփորի տեսարանը անկարագրելի էր։ Ամբողջ նեղուցը լոյսերու հեղեղ մըն էր կարծես մէկ ծայրէն միւսը։ Տօլմա Պաղչէի և Պէյլերպէյի պալատները և մեծ ապարանքները շքեղապէս լուսազարդուած էին ուր խրախճանութիւններ կը կատարուէին։ Շիրքէթի չոգենաւերը եւկտրական լոյսերով զարդարուած կ'երթեւեկէին։ Բոլոր Օսմ. և օտար պահականաւերը և նաւերը դունագեղ երեւոյթ մը կընծայէին տեսարանին։ Վոսփորի ասիական և եւրոպական եզերքներուն վրայ, նախարարներուն և պետական ատիճանաւորներու բոլոր վիլլաներն ու պարտէզները լոյսերով կը շողային։ Վերին Վոսփորի մէջ Խոփվին Բարձր. մօր և Խոփվին ծովեզերեայ ապարանքները, օտար դեսպանատունները, Վեհ. Բօպէր էֆ. Եաղճեանի, Տիգրան էֆ. Եուսուֆեանի, Յարութիւն էֆ. Անալանեանի Էսահանեաններու, Գարակէօղեաններու, Կարապետ էֆ. Թահթաքրունի, Մագուսա էֆ. Հարենցի, Սարգիս Տիլսիզեան որդւոյ, Սարգիս Թէլֆիկեան, Եղիա էֆ. Շանպալի, Գազանեան Նշան էֆ.ի, Յովհաննէս Զիրաք-Թորոսեան էֆ.ի, Փարոսներու Նախորդ Թարգման Միսաք էֆ.ի, Մարտիրոս էֆ. Թէլեանի, Դրիգոր էֆ. Սերոբեանի, և ուրիշ ծանօթ անձնաւորութեանց ամարանոցները, չքեղօրէն լուսազարդուած էին։ Նոյնպէս լուսազարդուած էր Գուզկունճուգի մէջ Բաղաքապետական ժողովոյ անդամ Տիգրան էֆ. Ներսէսեանի ծովեզերեայ բնակարանը։

Սկիւտարի մէջ, Զամլըճայի բարձունքը լուսնկէն մահիկ մը ձեւացած էր և Պոլսոյ ամէնէն հեռաւոր թաղերէն իսկ ուշագրաւ տեսարան մը կ'ընծայէր։ Բիւրաւոր և երփներանգ կանթեղներ երեւոյթը կը գունագեղէին։ Նաեւ Սկիւտարի միւս կողմերը, կառավարիչ Համտի պէյի ապարանքը, Սուբէյնան եղբարց բնակարանը, Պէրպէրեան վարժարանը, Սեդրակ էֆ. Մուրատեանի, Սիրուն էֆ. Տիոնեանի բնակարանը և ուրիշ հասատութիւններ։

Գալաթիոյի մէջ, Անատոլուի երկաթուղիին կայարանը, Ունճեան բնակարանը, Անտոն էֆ. Թարգի, Բարսեղ էֆ. Սամսոլլուեանի, Մանուկեան էֆ.ի և ուրիշ անձնաւորութեանց տուները։ Եկեղեցիին դէմ Զալուքճեան դեղարանը և այլն։

Կղզիները.— Մեծ կղզիին մէջ փայլուն լուսազարդութիւններ կատարուեցան։ Կղզիներու գայմագամ պէյին ապարանքը շքեղօրէն լուսազարդուած էր Ստամպոլլուեան եղբարց, Դրիգոր էֆ. Եվրէնեանի, Հէյդէլիի մէջ ծովային բարձրագոյն վարժարանը, Յունաց Աստուածաբանական վարժարանը, Յունաց Նախորդ Պատրիարքներուն, եւ Յարութիւն էֆ. Գարամանեանի բնակարանները, Փէնալիի մէջ Սէֆէրեան Կարապետ, Սէրվիչէն, Սարգիս Թաշճեան, Միհրան Սէթեան և Միհրան Շերինեան էֆ.ներու բնակարանները, ազգ. վարժարանը, Շանապ Օթէլը, Օթել Բոսֆոր, Օթել Պէլվիւն, եւն։

Մագրիգիւղի մէջ թաղապետական չէնքը, գայմագամ էֆ.ի բնակարանը։ Տատեան վարժարանի աշակերտները իրենց տեսչին և ուսուցիչներուն առաջնորդութեամբ գայմագամ պէյին ներկայանալով երգեր երգեցին և Վեհ. Կայսեր անուան ձօնուած ուղերձ մը կարդացին զոր գրած էր օսմ. ուսուցիչ Պետրոս էֆ. Կարապետեան։ Մանուկ էֆ. Արզեանի և իր փեսին Սեդրակ էֆ. Տիլսիզեանի և Այսթեֆանոյի մէջ փաստաբան Յարութիւն էֆ. Գայսերեանի բնակարաններն ալ գեղեցիկ կերպով լուսազարդուած էին։

Ոսկեղջիւրի մէջ տեսարանը շատ սիրուն էր։ Արքունի նաւարանը, Ֆէնէրի Յունաց Պատրիարքարանը, Մախաուսէի և Շիրքէթի Վարչութիւնները, ձկարանը, և պետական պաշտօնատարներու տունները, Օսմանեան մարտանաւերը չքեղ տեսարան մը կը պարզէին իրենց կանթեղաւոր կայմերով։

Վերջապէս, շաբաթ գիշեր մինչեւ լոյս ամէն կողմ մեծամեծ խրախճանութիւններ կատարուեցան չքեղապէս տօնելու համար Թուրքիոյ Օգուստափառ եւ սիրելեաց Վեհապետին բարեբաստիկ Գահակալութեան Տարեդարձը։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ

Վեհ. Կայսեր Գահակալութեան Տարեդարձը հանդիսաւորապէս տօնուեցաւ նաեւ արտասահմանի մէջ։ Օտար երկիրներ գտնուող բոլոր օսմ. դեսպանները և հիւպատոսները պաշտօնական ընդունելութիւններ կատարեցին, եւ ճառեր արտասանուեցան և բարեմաղթութիւններ եղան։ Գիշերն ալ խրախճանութիւններ և լուսավառութիւններ կատարուեցան։

ՎԷՋԻՐՈՒԹԵԱՆ (փաշա) ատիճան տրուեցաւ Ելմական Նախարար Զիա պէյի։

ՊԱՇՏՕՆ.— Սկիւտարի Նախադատ պատժական ճիզի Նախադահ անուանուեցաւ Պոլսոյ Նախադատ ատեանին հարցքննիչ անդամ Ալի Ռիզա պէյ։ Սկիւտարի Նախադատ ատեանին անդամ կարգուեցաւ Վճռաբեկ ատեանին աւագ ընդհ. դատախազութեան օգնականներէն Սանիհ պէյ, Տիարպէքիրի և Խարբերդի դատական քննիչ Թէվֆիգ պէյ։ Անդամի օգնական կարգուեցաւ Իրաւաբանական վարժարանէն չրջանաւարտ և Դատական Նախարարութեան պաշտօնեաներու վիճակագրութեան դիւանին քարտուղարներէն Ֆէհմի պէյ։ Պոլսոյ Նախադատ ատեանին հարցքննիչ-անդամ կարգուեցաւ Սելանիկի կեդրոնական դատարանին Նախագահ Մէմտուհ պէյ։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՕՍՄ. ՀԱՐՏԱՍԱՀԱՅՈՑՆԵՍԷ ՓԱՌԱՒՈՐՈՒԱԾ.— ՊՐՈՒՍԱՅԻՆ ՀԻՇՈՒԱՆԴԷ.— ՔԱՂԱՔԻՆ ԸՆԴՀ. ՈՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ. — ՊԱՆԴՈՒՆՆԵՐԸ ՏԵՂ ԶԳԱՑ։

(Մեր մասնաւոր թղթակցէն)

ՊՐՈՒՍԱ, 19 Օգոստոս

ԳԻՇԱՌԱՆԱՆ ԱՂՕԹՔ

Առտուան արեւը դեռ նոր սկսած է տարածել իր լուսացնող ճառագայթները Ողլմպոսի ձիւնափառ գագաթին վրայ։ Պրուսա անկարագրելի ոգեւորութեան մէջէ, ամէն մարդ արշալոյսէն առաջ ոտնէն դուրս նետուած է և փողոցները գրեթէ անանցանելի դարձած են, կառքերու և մարդոց խճողումէն։ Հեռուէն՝ քաղաքին ծայրէն լսելի կ'ըլլայ նուագներու դղրդը ներդաշնակութիւնը։ Ոգեւորութեան, ցնծութեան և ուրախութեան բուռն զգիր են ասոնք, որոնք մինչեւ մօտակայ լերանց գագաթները կ'արձագանգեն, աւետելով օրուան մեծ հանդէսը։

Ձայները կամաց կամաց կը մօտենան և ահա կը հասնինք Սէտ Պաշիի կամուրջը։ Զինուորական վարժարանի աշակերտները՝ համազգեստով և իրենց ուսուցիչներուն առաջնորդութեամբ կը յառաջանան համաչափ քայլերով։ Ասոնց առջեւէն Գեղարուեստից Վարժարանի աշակերտները իրենց այլազան նուագարանները ուսերնին՝ մէկ կարգի վրայ կը քալեն նուագարաններու դայն և հոգեպարար խաղերը ցրցքնելով իրենց չորս կողմը։

Թաղապետական պարէզին ներսը և դուրսը ասեղ ձգելու տեղ չկայ։ Ամէն ոք կ'սպասէ Վեհ. Կուսակալին դալուստին։ Թաղ. պաշտօնարանին դրան առջեւ ոստիկաններ, ոստիկան-զինուորներ, ինչպէս նաեւ քաղաքին ամէնազգի վարժարաններու աշակերտները՝ իրենց համազգեստներով մէկ շարքի վրայ կեցած են։ Ընդհանուր կարգադրութիւնը զմայլելի ըսելու աստիճան կանոնաւոր է։ Պետական բարձրաստիճան պաշտօնեաներ իրենց ոսկեճամուկ համազգեստներով և բոլոր չքնաղները կախած իրարու ետեւէ կը հանին։ Հիմակ ընդարձակ չէնքը լեցուն է այցելուներով։

Ժամը երեքն է, և ահա հեռուէն թնդանօթը կը գոռայ, արձագանգելով լեռնէ լեռ, դաշտէ դաշտ, բլուրէ բլուր։ Վեհ. Կուսակալը գեղեցիկ հեծանիւ մը մէջ բազմած կը հասնի իր հետեւորդներով։ Ն. Վեհմութիւն պերճօրէն զարդարուած սրահէն ներս կը մտնէ, որուն կը հետեւին բոլոր զինուորական և քաղաքական բարձրաստիճան պաշտօնեաները և թերթերու ներկայացուցիչները։

Հանդէսին բուն վեհմ ժամն է ասիկա։ Դարձեալ թնդանօթը կը գոռայ հեռուէն։ սրահին մէջ ամէն ոք բազկատարած համեստ կեցուածք մը ունի։ Միւիֆթին բարձրաձայն կ'աղօթէ վասն արեւշատութեան մեր Օգոստափառ Ինքնակալին Սուլթան Ագոտիլ-Համիտ Բ. Կայսեր և երկար ու բարեբաստիկ կեանք կը բարեմաղթէ, որուն կը ձայնակցին ներկաները բարձրագոչ ամէններով։

Ասոր կը յաջորդէ պաշտօնական ընդունելութիւնը։ Բոլոր պաշտօնեաները կուսակալին առջեւ յարգալոյր խոնարհութիւն մը կ'ընեն բարեմաղթութիւններ թրթռացնելով իրենց չրթունքներուն վրայ, ուրկէ եւ գպրոցական աշակերտները իրենց ուսուցիչներուն առաջնորդութեամբ իրարու ետեւէ կը մտնան ընդունելութեան սրահը Վեհ. Սուլթանին ձօնուած երգեր երգելով ու ճառեր արտասանելով։

Ներկաները ուրբով, թէյով, շաքարով ու այլ անուշնոյշներով պատուասիրելէ յետոյ կը մեկնին։

Հիմա կարգը թերթերու ներկայացուցիչներուն եկած է։ Մասնաւոր հրաւէրի մը վրայ եօթը խմբագիրներ սրահը մտնելով մի առ մի կը ներկայանան Ն. Վեհմութեան և յարգալից խոնարհութեամբ կը բարեւեն, որուն փոխադարձաբար կը բարեւէ Վեհմ. Կուսակալը։ Պրուսայի կարող և ներհուն Մէքթուպճի Վեհմ. Սիւլէյման Նազիֆ պէյ մի առ մի կը ներկայացնէ Ն. Վեհմութեան կուսակալին բոլոր խմբագիրները՝ իրենց անուններով, ինչպէս նաեւ կը թուէ անոնց ներկայացուցած թերթերը։

Ն. Վեհմութեան հրամանով ամէնքս ալ կարգաւ կը նստինք։ Կուսակալը բաւական ընդհանուր առումով լուրջ անձնաւորութիւն մըն է։ Միջակցու ոգեքաղցր դէմքով մը ամէնքիս ալ զատ զատ և կրկին կրկին բարեւելէ յետոյ, ընդհանուրին ուղղելով խօսքը,

—Ինչպէս, արդեօք կրցի՞ք բաւական լուր հաւաքել, կ'ըսէ միշտ ծիծաղկոտ այլ լուրջ չեչտով մը,

—Բաւական, կը պատասխանէ թուրք թերթի մը խմբագիրը, որ մօտէն ծանօթութիւն ունէր Ն. Վեհմութեան հետ։

Մինչ այս մինչ այն, կը հանին տեղւոյն ֆրանս. վարժարանի գիւղացիները և յարգական խոնարհութենէ մը յետոյ կը նստին։ Խմբագիրները պատուասիրուելէ ետք կրկին և կրկին իրենց յարգանքները յայտնելով կը մեկնին, ցուցահանդէսին սրահները մի առ մի աչքէ աչքէ անցընելու համար։

Թաղապետական քոմիսէրի մը առաջնորդութեամբ կ'երթանք Միլքիյէ-Իտատիյէ վարժարանը, ուր կազմակերպուած է Պրուսայի այնքան գեղեցիկ, այնքան հետաքրքրական և չահեկան Ցուցահանդէսը։

Ցուցահանդէսին նկարագրութիւնը ընելէ առաջ քանի մը մանրամասնութիւններ տանք։

Այս մեծ և բարեբաստիկ օրուան տօնին առթիւ Պրուսայի մէջ մէկէ աւելի շէնքերու ու հանրօգուտ շինութեանց բացման արարողութիւնը կատարուեցաւ, հետեւեալ ծրագրին համաձայն։

Ժամ 2

ԳՐԱՏՈՒՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՍԿԻԹԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ ԽՈՐԱՍԱՆՃԵԱՆ ԽԱՆ

Կեդրոն գիտական, վիպական, դպրոցական եւ մասնագիտական ամեն տեսակ գրքերու

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԶԵՂԱՉ

ԸՆՏԻՐ ՏՊԱԳՐ. ՎԻՄԱԳԻՐ ՈՒ ՏՊԱԳԻՐ

Այբաբան, շրջաբերական, նամակագրութիւն, պահարան, վկայական, վիճակագրոյց, բարեւնիշ, պատուանշան, եւն. եւն.

Ցանցնարարութեանց առաջարկ օրը օրին ու նոյնութեամբ

Գործատնուրիւն միջոց կանխիկ

ԳՐԱՏԱՆ ՀԱՍՏԷՆ

درسعادت خوراسخیان خانهٔ کتبخانهٔ جدید

11—50

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք, ԱՑՑԵԼԵՑԷ՛Ք, ՊԻՏԻ ՕԳՏՈՒԻՐՔ

Նրբաասարդներու Ճշմարիտ Խորհրդատուն

ՏՈՔԹ. ԳԱՌԼՈ ՑԱԿՈԲԵԱՆ
ՄԱՆԱԳԻՏ

ԱՓՕՐԴԻՏԵԱՆ ԵՒ ՄԻՋԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Ամեն օր, բաց ի Կիրակի օրերէն կը գտնուի Պէյօղլուի Գեղարանը, Կէտիկ Փաշա Պոստի ժամը 3էն մինչեւ 6, եւ Պանճիկ-Գարու Մէհմէտ Աղայի - Պիանճի գեղարանը ժամը 7էն 11։

Ուրբաթ օրերը ձրի

երեկոյ գեղարանցիներուն մէջ ալ

Տոքթ. Գարլօ Ցակոբեան, իր բազմամեայ փորձառութեամբ և եւրոպական ամէնէն նշանաւոր բժիշկներուն կիրարկած մէթոտներով, արագապէս և առանց ոնէ է հաւաք թաղելու կը դարմանէ ամէն տեսակ ափրոդիսեան ախտերը, ինչպէս Գոնոմակոքոքին (տէլ օղուլլուղ), կուբ միլիդէս, շանգրը մու և սիֆիլիս (ֆրէնկի). սերմնահոսութիւն, երազափարութիւն, առնական անիծրոդութիւն, և մանաւանդ երիտասարդներու և ծերերու յատուկ դժուարամիզութիւն (ոդդրկ. սիսամ ֆուռեդրալ եւ իրեդրոշֆ տր բրուդաղ)։

Ներուպայէ բերել տուած նորանոր գործիքներով, վերոյիշեալ հիւանդութիւնց յատուկ ամէն տեսակ վիրահատական գործողութիւն կը կատարէ օրագ և առանց ցաւ պատճառելու։

Մասնագիտական (միքրոսքոբիք) զննութիւնք ափրոդիսեան ախտերու մասին և ստնոնցմէ զերծ մնալու միջոցներու կիրարկում։

Աւելորդ չէ ըսել թէ տարին ոչ-գործութիւնը միշտ ձրի է։ 36—50

ԷՎԳԱՖԸ ՀԻՒՍԱՑՈՒՆ
ՆԷԶԱՐԷԹԸ ՃԷԼԻԼԷՍԻՆՏԷՆ

Իմարէթը Ամիրէ իշխն պիր սէնէլիք օլմագ իւզրէ միւսյասարնա լիւզում կէօրիւնէն 8000 գրչէի ճէտիտ տէօմիւլմիւշ չարի իւէ 1000 գրչէի ճէտիտ խալիս Հայէպ եաղնուն միւնագասպարրնա իպթիսար ալունճաղընտան, միւնադասայա տախլ օլմագ վէ չէրաիթը միւնադասայը անլամագ խմէյէնէրին եիւղոտ օն նիսպէթինտէ թէէմին ագչէէրինի վէ եախուտ միւթէպէր վէ միւսատագ քէֆալէթնամէէրինի համիլէն մէճլիսի Իսարէի Էվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէէրի իլան օլունուր։

Ֆի 17 Աղըսթոս 1322

ԹԱՀԹԱՊՐՈՒՆԵԱՆ
ԹԷՐԶԻ ՑԱԿՈԲ

Մահմուտ Բայտար Մանսաթը խանընտա 32 նոմէրօթլէ մուրաքաբատասա արմարլար էլպէտ իլէ մէյզում օլուգ, մագթին կիսիրլէնէ մուվաֆֆագ սուրէթէ պիւիւմի էլպէտ եարարդը կիպ, պաչլէրնա տիւրին էլպէտէէրի վէ տարի յասատմէրի տէօղ վէրտիկի կիւն վէ տարթատա սէպաթ իլէ հարդը իսէ։ Թիւճարան եաղբէրլարը իլէ վէ սարը տասմէչարրնա հոֆթալրգ իլէ տախի էլպիսէ եարար։ պու խուսուսա թէչ իֆ էտէճէք գէմիներն խօշնուտիէթի խուսուսընտա իլանը մէղքիւբէ իպթիսար օլունմուշ տրը։ 17—50

Էվգաֆը Հիւսայուն խաղինէսինճէ թապա իթարիլէճէք օլան պաղը տէֆաթիր իլէ վազիֆէ վէ մաաշ գօյանարրնին մէճմուը 8000 գրուշտա թալիպի էօնտէսինտէ օլուպ չէհրը հարը բուսինին 21ինճի բազար իրթէսի կիւնինէ գատար իճրան միւնադասարյա հէր գաչ բարա թէնզիլաթ վուգու պուլուր իսէ գապալ իտիլէճէկինտէն, նոգսանարյա թապ իմէթ իսթէյէնէրին եիւզէ օն նիսպէթինտէ թէէմին ագչէէրինի վէ եախուտ միւթէպէր վէ միւսատագ քէֆալէթնամէէրինի համիլէն մէճլիսը Իսարէի Էվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէէրի իլան օլունուր։

16 Աղըսթոս 1322

Դարբէպանի միւսիւմին խասթախանէսի իչինն լիւզում օլան էճզա վէ էտէվարթը թրպպկէնէն 36000 ղրշա թալիպի էօնտէսինտէ իհալէի էվվէլիէսի իճրա գէլընմաշ օլուուղընտան վէ չէհրի հալի բուսինին երկիրմի իւչիւնճի չարշէնպէ կիւնիւ սաաթ 10ա գատար եիւզէ պէշ վէ 24կնճի բէնչէշնպէ վէ 26ընճը ճումա իրթէսի կիւնիւ տախի սաաթ 10ագատար եիւզէ օն թէնզիլի գապալ օլունճաղընտան, նոգսանարյա իթխաա թալիպ օլանարրն եիւզէ օն նիսպէթինտէ թէէմին ագչէէրին վէ եախուտ միւթէպէր վէ միւսատագ քէֆալէթնամէէրինի համիլէն էյամը թասմիլիսէէն մասաա հէր կիւն մէճլիսի Իսարէի Էվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէէրի իլան օլունը։

Ֆի 17 Աղըսթոս 1322 3—3

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

Քրէտի Լիոնէի դրամատունը պատիւ ունի ծանուցանելու թէ Սուլթան Համամ իր Պոլսոյ մասնաճիւղին մէջ հաստատած է դրամարկղեր, որոնք հասարակութեան տրամադրութեան տակ պիտի գտնուին, և որոնց մէջ կարելի պիտի ըլլայ ի պահ դնել արժեթուղթեր, վաւերագրեր, գոնարեղէններ, դրամ, բաժնեթուղթեր, պարտատոմսեր, պետական թուղթեր, պանքնոթներ ընտանեկան թուղթեր, սեփականաթուղթեր եւն.։

Ամէն մարդ անչուշտ մեծ շահ ունի իր թանկագին առարկաները ի պահ տալուն մէջ, քանի որ գանոնք միանգամ ընդ միշտ ապահոված կ'ըլլայ գողութեան և հրդեհի ամէն վնասներուն դէմ։

Դրամարկղերը որոնք շատ աժան գինով մը վարձու կը տրուին, զոյութիւն ունեցող ամէն տեսակ դրամարկղերուն մէջ ամենակատարեալներն են, ինչպէս նաեւ ամէնէն ամուրները։

Անոնք գիշեր ցերեկ անդադար հսկողութեան տակ կը գտնուին, իւրաքանչիւր դրամարկղի իւրաքանչիւր բաժանում, միայն մէկ բանալի ունի։

Բանալին վարձակալին կը յանձնուի և վարձակալը ինք իր կողմէ կրնայ ուզածին պէս գաղտնի հանգամանք մը տալ կղպելու և բանալու գործողութեան։

Վարձակալը ամէն օր կրնայ իր վարձած դրամարկղը գործածել առտուան 8½էն մինչեւ իրիկուան 6ը։ (Ը. Ե.)։ 7—35

ՄԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԻՔ

Մինչեւ օր չտեսնէք և չստուգէք զայն խիստ ժամն ասպգրիները և խիստ տուտաձեան պայմանները

"ՖՐԻՏՐԻԽ ՎԻԼՀԷԼՄ"ի
"Friedrich Wilhelm,,
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ ՊԵՐԼԻՆ, 1866ԻՆ

Կը գործէ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ուղղակի հսկողութեան տակ

Ապահովագրութիւն խան, ընտանեկան, ժողովրդական և մասնաւորաբար, կենսաթոշակ եւն. եւն.

ՄԻՆՉԵՒ 1905 ԴԵԿՏ.ի ՎԵՐՋԸ ԿՆՔՈՒԱԾ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1,040,000,000 ՖՐ.

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒՈՂՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՐՈՒԱԾ ԳՈՒՄԱՐ (տարի հաշուով)

82,069,055 ՖՐ.

ԱԶԱՏԱՑԱԾ ԳՈՒՄԱՐ

117,268,910 ՖՐ.

ԳԱՆՁՈՒԱԾ ԱՊԱՀՈՎԱԳԻՆ ՄԻՆՉԵՒ 1905

25,403,875 ՖՐ.

2,015,988 հոգի ապահովագրուած են մինչեւ 1906 Յունվար 1

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԵՐԸ ԵՆ

Օմ. Կայս. Պանքան

Բալխապանքը (Դերմ. Կայս. Պանք.)

Մ. Պոլիխրոնէ դրամատունը

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

Ջ. Ա. ՋՕՆՍՐՆ ԵՒ ԸՆԿ.
J. G. Johnson & Cie

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ ԴԻՄԱՑ

Թախթապրուն խան, ՂԱԼԱԹԻԱ Կ. ՊՕԼԻՍ

Աջդիւնաւոր գործակալներ կը փնտռուին, առաջնակարգ յանձնարարականներ ներկայացնելու պայմանով։

ՏՕՔԹՕՐ
Ա. ԳԱՋԱՋԵԱՆ

ԲԺԻՇԿ Ս. ՓՐԿՉԻ ԱՋԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

Կը դարմանի ամեն տեսակ ներիին, վիրաբուժական եւ ափրոդիսեան հիւանդութիւններ

Բացի Զորեքշաբթի և Ուրբաթ օրերէ, ամեն առաւօտ կանուխ և ժամը 9էն (Ը. Թ.) վերջ կը գտնուի իր բնակարանը՝ Մագրրգիւղ Սագրզ-Աղամ. և ի դիւրութիւն Պոլսոյ իր հիւանդներուն՝ Դշ. և Ուր. օրերէ զատ, կը գտնուի ժամը 6էն 9 (Ը. Թ), Պալի-Փաչա եօղուշը Վարամ էֆ. Ասատուրեանի դեղարանը։ 13—30

Հինգշաբթի օրերը ձրի։

ԲՈՒՆ
ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

Հայ վաճառատուն յանձնարարուած և պատրաստ հագուստներու, ամէն տեսակ տիպ հոյիներու և ոտն գործածութեան համար ընթեր խասպի։

Մահմուտ Բայտ., փուռին դէմ Մեծ Եայտրդ խան, վարի յարկ Թիւ 16.—

Ապառիկի համար դիւրամատչելի պայմանք։

Կանխիկի հաշուոյ 10% զեղչ։

40—50

ՌՈՊԷՐԴ ԳՈՒԼԷՃ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի 28/10 Սեպտ. Բ. օրագրադրութիւններ եղած են վաճառականական ուսումը բաղձացուած կատարելութեամբ ստանալու համար։ Վարժարանիս մասնաւոր բժիշկը՝ ուսանողներու առողջութեան, մարմնամարզներուն և խաղերուն, ինչպէս նաև վարժարանիս ընդհանուր առողջապահական վիճակին վրայ կը հսկէ։ Մարմնամարզի նոր և գեղեցիկ մասնաւոր շէնք մը կառուցուած է նորոգապէս, իր մէջ ունենալով մարմնամարզի ամէն տեսակ գործիքներ, վերջին դրութեանց համաձայն։ Երեք տարիէ ի վեր բացուած է նաև փոքր շէնք մը, ուր կ'ընդունուին մինչեւ 10 տարեկան աշակերտներ։ 25—10

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՔՈԼԷՃ ԱՂՋԿԱՆՑ
ԻՍԿԱՆԻԱՆ

Վարժարանիս վերամուտը տեղի պիտի ունենայ Սեպ. 14ին։ Գիշերօթիկները կ'ապառուին 13ին։

Գոյնէն տես տարի տեղւոյ անգիրենէն պատճառով պիտի չընդունի 14 տարեկանէ փոքր աշակերտահիներ։ Սակայն ուսումնարանի ցոյց կարգերու և նախապատրաստական բարձագոյն երեք կարգերու աշակերտահիներուն ամէն կերպով պիտի ընդունի և։ եթէ հնար ըլլայ, պիտի աւելցնէ ալ՝ ասմբրական գիւրութիւններեր։ Այս եօթը կարգերու աշակերտահիներուն թիւը պիտի չգերազանցէ, և բոլոր ասմբրականին մասնաւոր աշակերտահիներ պիտի ընդունուին գաղէնին մէջ։

Սեպ.ին վարժարանս ընդունելի ուզողներ կանխաւ դիմում ընելու են։ Նամակները գրեան Տր. Փէթրիքի գրասենեակ Անգլ. Նամակատան շէնքին։ Կարելի է նաև անձամբ Գուլճ երթալ Սեպ. 1էն առաջ։ 10—7

ՆԱՔԼԸ ՄԷՔԵԱՆ
ԲԷՐՈՒԹԵԱՐ ԱՐԻՍ ԱՂԱ

Պաղչէ Դարուսշնաս Նիզամիէ գաբրաղիլանէսի գարչուսընտա վագը օլուպ սանատաթնատաքի մէհարէթի վէ միւհիթէրէմ միւշիթերիլէրինէ գարշը տախիա սարը հիւրմէթ վէ նէդաքէթի իլէ զէվմթը միւհիթէրէմէնին թէվէճճիւլէրէնէ մաղնար օլան Բէրուքեար Արիս աղա պու քէրրէ նէնէ Պաղչէ Դարուսշնտա Շեթայն էլպիսէ մաղազասընդն գարշրսընտաքի օսգագտա 6 նուսէրոյը տիւքքեանա նագլ իթմիշ օլտուղը միւհիթէրէմ միւշիթերիլէրինէ արզ վէ իլան իլէ քէսպը չերէֆ էյլէր։

ԲԷԹՈԼ ՈՒՐՈՒԼ
ՄԱԶԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
PETROLE OURAL

Երբ մազերդ իդ լաւ մը լուաք Բէթրոլ Ուրուլի հակնեխիչ և զօրաւոր ցիչ հեղուկով, վատ հոտիք թէ անոնք ընաւ պիտի չթափին և ձեր դէմքն դեղտիանէնը ուելի պիտի զօրանան։

Օիշեալ հեղուկը վաճառքուած է ֆրանսական Բժշկական Կանաչէն և այսօր ամէն կողմ կը գործածուի։ Եթէ հեղուկը թանկ թանկ բանուած է, գործածեցէք այս հեղուկը և կատարելապէս պիտի բաւուիք, և ձեր մազերը աւելի պիտի գեղանան, յատնան և ձեր դէմքի գեղեցկութիւնը պիտի աւելնայ։

Կը ծախուի բոլոր սարիրներուն և դեղավաճառներուն քով։ Միայն կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս, Պաղչէ-Դարու թիւ 5-11 Գ. Պաճէրիտոյս և ընկերութեան կեդրոնատեղին։ 25—13

"ՕՄԷԿՕ"

5 սէնթ իշխն թէճանէնտ օլունմուշ այարը սաաթլար, գատրն վէ էրքէք իչիւն էնվալ չէչիր։

Եէկնամէ ատբաշիմսար Տէրսաատէթտէ

ՕՐՕՋՏԻ-ՊԱՔ

21—50

ԼԱՆՔԱՇԻՐ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ազգերու Լիգ

Դրամագլ. աւելի քան 13,000,000

Տարեկան գանձում տոկոսէ և ապահովագրեալ 4,162,578

Անգլ. ապահովագրական բնկերութիւն հրդեհի դէմ եւ կեանքի վրայ

Որ այժմ ձուլուած է ՌՕԳԸԼ ապահովագրական ընկերութեան հետ

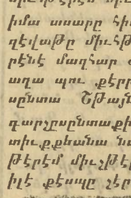

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւն ամէն տեսակ տեղական պայմանագրեր։

Ոչ-հրդեհ, — քարտէշ և փոստաշէջ կալուածներ, տարեւորական թուղթեր, տարեգրքեր, եւն. եւն.։

Լանքաշիր միջոց նշանաւոր եղած է ամէն կողմ։ Տարեկ. և տարեկան կերպով կարգադրելու համար։

Իր դրամագլխէն 13,062,125 անգլ. ոսկի տարեկան թիւը բարձրանալ սպասելիութիւն մը կ'երաշխաւորէ ապահովագրեալներուն։

ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԼԻՎԷՐՊՈՒԼ, թիւ 1՝ ՆՈՐԹ ՃՈՆ ՍԹՐԻԹ

ԼՈՆՏՈՆ, 28՝ ԼՕՍԹՈՒԱՐԹ ՍԹՐԻԹ

ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ՊՕՆՏ ՍԹԷԼԼԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Նո. 4 և 5 Բիւլիւր Թիւնէլ խան

Դեր. Գործակալ Էֆրոնէսի

ՄԱԼԱՍԻՈՅ Ե. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

Ուրիշ դեր գործակալութիւններ ունի Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։

50—15

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ ՀԱՄԻՏԻՑԷ

Օսմ. անանուն ընկերութիւն որ ծուներս 16 բուսակիր Կայս. Իրատէի մը համաձայն կազմուած է Սելանիկի եւ Քիսէնճէրէի ծովախորշերուն մէջ տոգենաւային երթեւեկ մը հաստատելու համար

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 75,000 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ

Հրապարակ պիտի հանէ 5կան ոսկինոց 5% այսինքն 25 դրշ. ոսկեդրամ տոկոսաբեր 15,000 հատ կրողին յատուկ բաժնեթուղթ, որ տարուան վերջը գոյացած հասոյթին վրայ շահաբաժին պիտի ունենան։

Ընկերութիւնը Սելանիկի և Քէսէնտէրէի ծովախորշերուն մէջ ճամբորդ և վաճառք պիտի փոխադրէ, և նոր նաւամատոյցներ և վաճառքներու մեծերանոցներ պիտի հաստատէ։

Պիտի կրնայ դրամագլուխը բարձրացնել մինչեւ 150,000 ոսկի, և 50000 բաժնեթուղթ հրապարակ հանել, ընդարձակելով իր գործունէութեան շրջանակը և սրբենթայ շոգենաւներ բանեցնելով մինչեւ հելլէն սահմանագլուխի նաւահանգիստները։ Ընկերութիւնը զերծ է դրոշմաւորէ, խարտանիշի տուրքէ, և իրեն պէտք եղած ածուխ, և այլ առարկաներ մաքսատուրք չպիտի վճարեն, թղթատարի հեռագրի ծախք չպիտի վճարէ, և ապրանք փոխադրելու համար պիտի կրնայ տուպա գործածել։

Ընկերութեան պայմանաժամը 75 տարի է։ Առաջին 6 տարիներուն մէջ գործերը պիտի վարէ Շիրքէթի Խայրիէի Վարչական Խորհուրդը ներքին մասնաւոր կանոնագրին համաձայն ինչպէս կը տրամադրէ կայս. Իրատէն։

Ընկերութիւնը իւրաքանչիւր շահաբաժինի 100ին 5 տոկոսով այսինքն 25 դրշ. ոսկեդրամ պիտի վճարէ ամէն մարտ 1ին։ Այս գումարը սովորական ծախքերու մէջ պիտի արձանագրուի, իսկ ամէն հասոյթին յաւելեալ մասը պիտի պատկանի բաժնետէրերուն։

Ուրիշ ընկերութեանց նման, Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիյէ եւս պիտի ունենայ պահեստ, և ապահովութեան դրամագլուխ, գլխակարի հաշիւ, եւն.։

Բաժնեթուղթերը քսանրկնդ տարի ետքը պիտի ջնջուին վիճակահանութեամբ։ Ջնջուած բաժիններուն փոխարէն պիտի տրուի լոկ շահու իրաւունք ունեցող բաժնեթուղթ (action de jouissance), զոր ունեցողները ընկերութեան մնաց-նորին միջոցին պիտի օգտուին շահաբաժնէն և երբ ընկերութիւնը գործերը դադրեցնէ պիտի օգտուին գոյքէն։

Բաժնեթուղթերուն հրապարակ նանուելը եւ պայմանները

Օգոստ. 14 Բ. օրէն սկսեալ մինչեւ Օգոստ, 18ի ուրբաթ օր. կէս օրիր բաժնեթուղթի առնել ուզողները իրենց անունը պէտք է արձանագրել տան դիմելով Պոլիս՝ Շիրքէթի Խայրիէի, Օսմ. կայս. Պանքային և Սելանիկի Պանքային և Սեսանիկի Պանքային և մասնաճիւղերուն, իսկ դաւառներուն մէջ նոյն Պանքաներուն մասնաճիւղերուն։ Համաձայն դիմեն է հարը 5 օսմ. ոսկի, որուն կէսը պէտք է վճարուի կանխիկ իսկ մնացեալ կէսը՝ նոյեմբեր 13ի կիրակի օր։

Օգոստոս 18էն մինչեւ 15 օր պիտի ծանուցուի թէ իրենց անունը արձանագրել տուող անձանց քանի բաժնեթուղթ ինկած է։ Եթէ խնդրանքը մասուցումէն աւելի ըլլայ, տարբերագրողներուն նոյն համեմատութեամբ՝ բաժնեթուղթ պիտի տրուի։

Նախապատուութեան իրաւունք Շիրքէթի Խայրիէի բաժնետերերը նախապատուութեան իրաւունք ունենալով նոր ընկերութեան բաժնեթուղթերուն գնման, իրաւունք ունին մէկ բաժնի տեղ մէկ բաժին առնելու, իսկ եթէ աւելի ուզեն, և արձանագրուին վերոյիշեալ հանգամանական չափով միայն պիտի կրնան առնել

Եթէ վճարումները յապաղին դրամը վճարել պէտք եղած օրէն սկսեալ 9% տոկոս պիտի գանձուի։ Ընկերութիւնը պիտի ծախսէ այն բաժնեթուղթերը, որոնց երկրորդ մասնավճարը չէ եղած։ Այսպիսի բաժնեթուղթեր պիտի ծախսին։ Պոլսոյ Սակարանին մէջ, մասնավճարի օրէն մինչեւ 15 օր ետք, եւնասը պիտի պատկանի բաժնեթուղթին տերոջ որ այլ եւս ոնէ է օրինական իրաւունք չպիտի ունենայ։

Յանուած արժեթղթերէն առաջ եկած հասոյթը բաժնետէրներուն կողմէ ընկերութեան ունեցած պարտքին պիտի յատկացուի, իսկ պակասը դարձեալ բաժնետէրերէն պիտի պահանջուի, ինչպէս նաեւ աւելին ալ եւս պիտի տրուի։

Շիրքէթը Խայրիէի Համիտիյէի արժեթուղթերուն տոկոսը պիտի սկսի բանիր 1323 տարւոյն Մարտի տասնմէկ օրէն եւ հետեւարար առաջին կրտրոնը 1324 տարւոյն մարտին առաջին օրը պիտի վճարուի։

Շիրքէթին բաժնետէր ըլլալու փափաքողները հիմակուընէ նամակով կրնան իրենց անունը արձանագրել տալ։ Միայն թէ առաջին մասնավճարը՝ այսինքն փոխարժէքին կէսը՝ նամակին պէտք է ներփակել։

Շիրքէթը Խայրիէի Համիտիյէի բաժնեթուղթերը Կ. Պոլսոյ սակարանին մէջ պիտի ընդունուի։

ՏՕՔԹ. ԼԵՈՆ Լ. ՊՈՎՈՍՔԻ

Այս անգամ հաստատուած է Մագրիգիւղ, Ճէվիզիլիք։ Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր իր բնակարանը, առաւօտեան մինչեւ երեկոյ։ Շաբաթ օրերը ձրի։

22—30

ԻԻՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԹԱՐԻՋ 1828—1829

1828
L'UNION
DE PARIS

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԹԱՐԻՋ 1828—1829

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Դրամագլուխ և պահեստ	329	միլիոն ֆրանք
1905ին գանձուած ապահովագին	39	» »
Մինչեւ 1905ի վերջը հատուցուած վնաս	460	» »

Ինչպէս այս թուանշաններէն կ'երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստ գումարն է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ որն որ հսկայ եռաթեւաւորութիւն մը կ'ըսծայէ ԻԻՆԻՕՆի ապահովագրելոց։

Արեւելքի համար մասնաւոր գեղեցիկ սակացոյց. նպատակաւոր պայմաններ, անհամեմատ էժանով աւելի ԳԵՐԱԶԱՆՑ քան ուրիշ ոչ է ընկերութեան պայմանները։

Ընկերութեան Դրամատունն է՝ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն

Ընդհ. Տնօրէն — ՍԻՄՈՆ ՔԱՍՍԷԼԻԵԱՆ

Պետ — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Մթամարլ Սուլթան Համամ, Քաթիրրոը Օղլու Բասատ

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ԶԸՐԱԱԹ ՊԱՆՔԱՍԸ ԲԻՑԱՆՔՈՍԸ
ՀԱՍԼԱԹԸ ՄՈՒՇԱՀԻՐԻՑՆԻ ՄԷՍԱՐԻՏԸ ԻՍԹԵԱՆԻՑԼՍԻԷ ՄԱԽՈՒՍ ՏԸՐ

Իրամիչէէր Տէրսաատէթտէ Զբրաաթ Պանքասը իսարէի մէրէգիչէսիյէ Քէօբրիսէէի բիանգօ չիւպէսինտէ վէ Օսմանլը Պանքասընտան վէ բաբարլարտա մէգիւր պանքալար չիւսպաբրնտան թէէսիյէ օլունուր։

ԻՒԶԻՒՆՃԻ ՔԷՇԻՏԷ 2 ԻԼՈՒԼ 322 ԹՈՒՐԽԻՆՏԷ ՏԷՐՍԱՏԷԹՏԷ

Թիճարէթ վէ Նաճաա ճէզարէքը ճէլիլէսի տարէսիֆտէ ալէճէճ իսրա իսթիճէէ տիր։

ՊԻԼԷԹԼԷՐԻՆ ՄԷՃՄՈՒԸ ԱՏԷՏԻ 175,000

ԻՔՐԱՄԻՅԷ ԳԱՋԱՆԱՃԱԳ ՊԻԼԷԹԼԷՐԻՆ ԱՏԷՏԻ 28,660

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՔՐԱՄԻՑԷ 500,000 ՂՐՈՒՇ

Ձնչի իքրամիէ	Յինչի իքրամիէ	Միինչի իքրամիէ	Հինչի իքրամիէ
250,000 ՂՐՇ.	125,000 ՂՐՇ.	50,000 ՂՐՇ.	25,000 ՂՐՇ.

ԻՔՐԱՄԻՑԷԼԷՐԻՆ ԱՏԷՏ Վէ ՄԸՀՏԱԲԸ

1	Ձնչ	500,000	Ղուրուշ	իքրամիչէ		
1	»	250,000	»	»		
1	»	125,000	»	»		
1	»	50,000	»	»		
1	»	25,000	»	»		
5	»	50,000	»	»	պէհէրի	10,000 ղուրուշ
50	»	50,000	»	»	»	1,000 »
100	»	50,000	»	»	»	500 »
1000	»	100,000	»	»	»	100 »
27500	»	550,000	»	»	»	20 »
28,660		1,750,000				

Քէչիճէ մուամիլէսի Զբրաաթ Պանգասը Մէճլիս Իսարէսի հէվէթիլէ մուասէպէճիսի վէ Մաալիէ Նէզարէթը ճէլիլէսիյլէ Տիվանը Մուասէպաթատան վէ Օսմանլը Պանգասընտան թարին օլունան զէվգաֆ իսրա գազանչ մէճլիսի թէրէֆինէ պիր էնօնա թէվէճճիհ օլունուպ, գազանչլարան իքրամիէնէ պիր էնօնա թէվէճճիհ իսրա մէճլիսի թէրէֆինէ մուասէսէ մէճլիսի թէրէֆինէ մուասէսէ մէճլիսի թէրէֆինէ մուասէսէ